

عملیات رنده و گندگی کردن

هدف‌های رفتاری: فراگیر پس از آموزش این فصل خواهد توانست:

- ۱- لبه صفحات تخته خرد چوب را با ماشین رنده کند؛
- ۲- صفحات ماشین رنده را کنترل و تنظیم کند؛
- ۳- توبی ماشین رنده را کنترل و تنظیم کند؛
- ۴- تیغه‌های ماشین رنده را تنظیم کند؛
- ۵- گونیای ماشین رنده را تنظیم نماید؛
- ۶- حفاظ روی ماشین را کنترل و تنظیم کند؛
- ۷- ماشین رنده را به طور صحیح راه‌اندازی نماید؛
- ۸- چوب‌های بلند را با ماشین رنده یک‌رو و یک‌نر کند؛
- ۹- صفحات ماشین گندگی را تنظیم نماید؛

- ۱۰- توبی ماشین گندگی را تنظیم کند؛
- ۱۱- نیغه‌های ماشین گندگی را تنظیم نماید؛
- ۱۲- غلتک‌های ماشین گندگی را کنترل و تنظیم کند؛
- ۱۳- شانه حفاظتی ماشین گندگی را کنترل و تنظیم کند؛
- ۱۴- سرعت‌های مختلف ماشین گندگی را امتحان کند؛
- ۱۵- راهاندازی ماشین گندگی را انجام دهد؛
- ۱۶- چوب‌های یک رو و یک نرسده را گندگی کند.

زمان تدریس : ۱۲ ساعت عملی

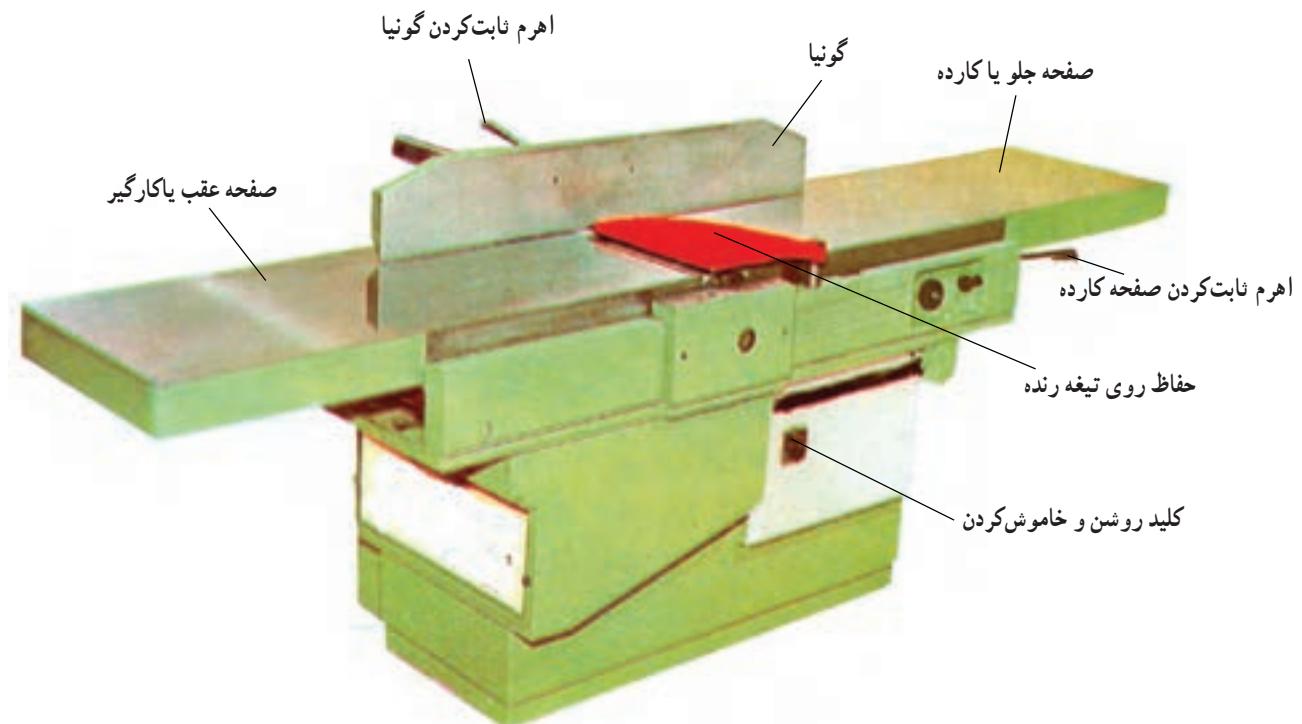

۴- عملیات رندیدن و گندگی کردن

رنده کنید و کارتان را یک رو و یک نز کنید. در اصطلاح دوطرف مجاور یکدیگر رندیدن را یک رو و یک نز کردن می‌گویند.

ماشین رنده (کفرند) که در شکل ۴-۱ نمایان است اولین ماشین کار در کارگاه تولید شما می‌تواند باشد و در بعضی مواقع که لازم است چوب‌های بلند را کوتاه کنید ماشین اره مجموعه‌ای پاندولی یا کشویی می‌تواند اولین ماشین کار شما باشد و در کارگاه‌های کابینت‌سازی که برش کاری صفحات پرورده، مانند MDF یا نوپان بیشتر لازم است ماشین اره گرد عمودی و یا اره نواری اولین ماشین می‌باشد.

مقدمه: عملیات رندیدن و گندگی کردن قطعات و فرآورده‌های چوبی در کارخانجات و کارگاه‌ها معمولاً در قسمت ماشین کاری عمومی انجام می‌شود و به طور کلی چوبی را که تهیه می‌کنید اگر طول آن زیاد نباشد، ابتدا باید یک طرف آن‌ها را با ماشین رنده که به آن کف رند نیز می‌گویند برندید تا کاملاً صاف شود و لبه صاف شده را در مراحل بعدی به گونیای ماشین اره نواری یا اره مجموعه‌ای (اره گرد) و غیره تکیه دهید و به ابعاد مورد نیاز ببرید و یا بعد از رنده کردن سطح چوب طرف مجاور سطح رنده شده یا ضخامت کار را نیز که به آن «نرکار» می‌گویند

شکل ۱-۴- ماشین رنده (کفرند)

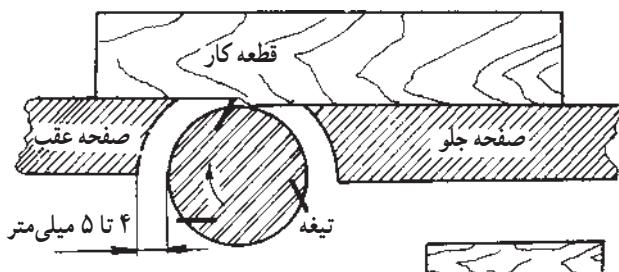
نمایید تا بتوانید در مرحله بعدی روی آن‌ها زهوار چسبانی کنید برای این کار ابتدا آموزش تنظیم و کارکردن با ماشین رنده را لازم دارید تا بتوانید مانند شکل ۴-۲ به طور صحیح رنده کنید. ابعاد ماشین رنده را مناسب با نوع کارگاه و کارهای تولیدی انتخاب نمایید، مخصوصاً به هنگام رنده کاری باید به سطح صفحات

۱-۴- رندیدن نر صفحات تخته خرد چوب
پروژه‌ای که مشغول ساخت آن هستید (کتابخانه) از قطعات MDF یا نوپان ساخته شده که اگر قبل آن‌ها را با اره عمود بر دستی و یا اره نواری بردیده‌اید، باید نر (ضخامت) صفحه‌های بریده شده را به وسیله ماشین رنده کنید و کاملاً مسطح و گونیائی

نباشد. سپس فاصله توبی را از لبه ضخامت صفحه‌ها کنترل و اندازه گیری کنید که فاصله آن ۴ تا ۵ میلی‌متر باشد (شکل ۴-۴)؛ در غیر این صورت غیر استاندارد است و به هنگام کار، بسیار احتیاط کنید.

شکل ۴-۳—لبه شانه‌ای صفحات ماشین رنده برای تقلیل صدا.

شکل ۴-۴—فاصله توبی رنده تا صفحه ۴ تا ۵ میلی‌متر است.

ب) حرکت صحیح صفحات را کنترل کنید برای این کار پیچ یا فرمان مخصوص عقب و جلو و بالا و پایین بردن صفحه را بگردانید. صفحات باید روی سطح شیب‌دار زیرین خود راحت حرکت طولی و توأمًا حرکت تغییر ارتفاع داشته باشند. اگر حرکت روان نبود دو سطح تماس شیب‌دار را کنترل و روغنکاری کنید شکل ۴-۵ و چند بار صفحات را در حال باز (پریاربودن) و بسته (کم باربودن) قرار دهید (شکل ۴-۶).

ج) صفحات ماشین را باید نسبت به لبه تیغه‌های رنده نصب شده روی توبی دقیقاً تنظیم نمایید. برای این کار این گونه عمل کنید:

— لبه صفحه عقب یا کارگیر را در ارتفاع مماس بر لبه تیغه رنده تنظیم کنید و آن را با یک سطح صاف کنترل نمایید (شکل ۴-۷).

— لبه صفحه جلو یا کاردۀ را طوری تنظیم نمایید که نسبت

شکل ۴-۴—هنرجوی هنرستان پارس الکتریک تهران در حال رندين قطعه نوپان برای ساخت کابینت.

ماشین تسلط داشته باشد؛ از این رو ارتفاع آن را هنگام انتخاب کنترل کنید بیش از ۸۵ سانتی‌متر نباشد.

در پایان آموزش این فصل باید به گونه‌ای صحیح کنار ماشین بایستید و دست‌های خود را با فاصله از تیغه رنده به کنار و روی قطعه قرار دهید و قطعات نوپان را رنده کنید.

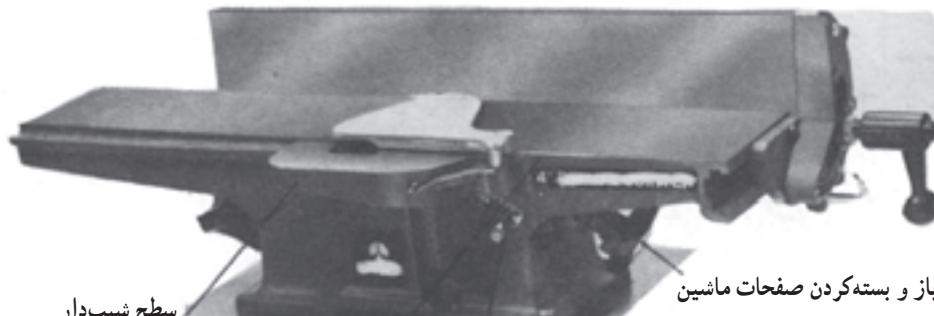
معمولًا سطح قطعات تخته خردۀ چوب نیاز به رندين ندارد و کارخانه‌های سازنده باید طبق استاندارد آن‌ها را به یک ضخامت مشخص تولید کرده باشند لذا شما نیاز دارید فقط نز صفحات تخته خردۀ چوب را برندید و یا چوب‌های مورد استفاده در ساخت کابینت شما مانند زهوارهای دور صفحات نوپان و یا قیدهای پشت درهای پایین کتابخانه نیاز به رندين دارند و عملیات مختلف رنده کاری را پس از آموزش می‌توانید به خوبی انجام دهید.

۲-۴—کنترل و تنظیم صفحات ماشین رنده

صفحات ماشین بایستی دقیقاً کنترل و تنظیم گردد تا عملیات تسطیح چوب صحیح انجام شود برای این کار این گونه عمل کنید:

(الف) ظاهر صفحات ماشین را نسبت به توبی رنده (میله‌ای که تیغه‌های رنده روی آن نصب شده) کنترل کنید. اولاً سعی کنید صفحات ماشین شما دارای لبه‌های شانه‌ای، مانند شکل ۴-۳ باشد تا صدای ماشین کمتر گردد و برای گوشستان مضرّ

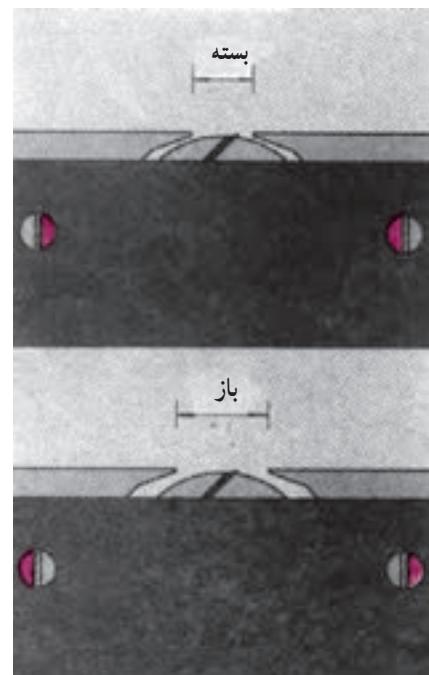
به صفحه کارگیر و لبه تیغه رنده به اندازه ضخامت پوشال اختلاف ارتفاع داشته باشد شکل ۴-۸، چنان‌چه ماشین رنده کارگاه شما انجام دهد: مانند شکل ۹-۴ است که صفحه جلوی آن نمایان است و صفحه

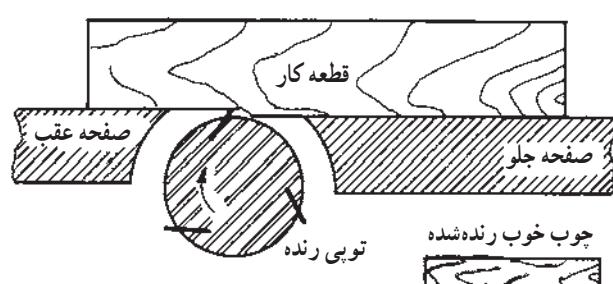
شکل ۵-۴- حرکت صفحات ماشین روی سطح شیبدار.

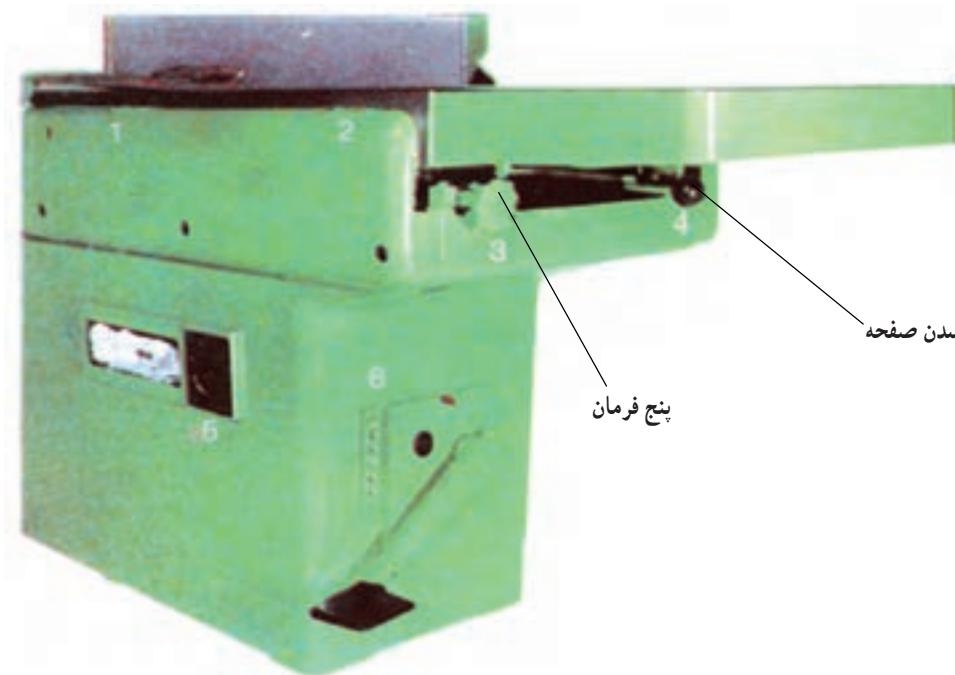
شکل ۶-۷- سطح صفحه کارگیر باله تیغه رنده مماس باشد.

شکل ۶-۸- نحوه باز و بسته بودن صفحات.

شکل ۶-۸- صفحه جلو به اندازه‌ی ضخامت پوشال پایین‌تر از صفحه عقب باشد.

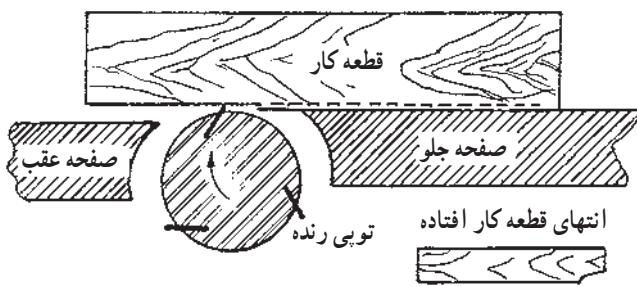

شکل ۹-۴- صفحه جلو یا کارده ماشین رنده

شکل ۱۰-۴- در این وضعیت چوب رنده نمی‌شود

- اگر صفحه کارگیر را پایین‌تر از لبه تیغه رنده و پایین‌تر از صفحه کارده ماند شکل ۱۱-۴ تنظیم کرده باشد، هنگام رنده کردن انتهای قطعه کار ناصاف و گود می‌شود که در اصطلاح می‌گویند: «ته کار می‌افتد»، پس با یک قطعه چوب صاف آن را کنترل و تنظیم کنید:

شکل ۱۱-۴- صفحه عقب پایین‌تر از لبه تیغه می‌باشد و بعد از رنده دین

ته کار می‌افتد.

- اهرم ۴ را به سمت چپ حرکت دهید تا صفحه آزاد گردد؛

- پیچ یا فرمان شماره ۳ را بگردانید تا عمق رنده دین مشخص گردد؛

- ضخامت پوشال یا تغییر ارتفاع صفحه نسبت به لبه تیغه را از روی شاخص درجه‌بندی شده ۱ و ۲ ماشین تنظیم نمایید؛

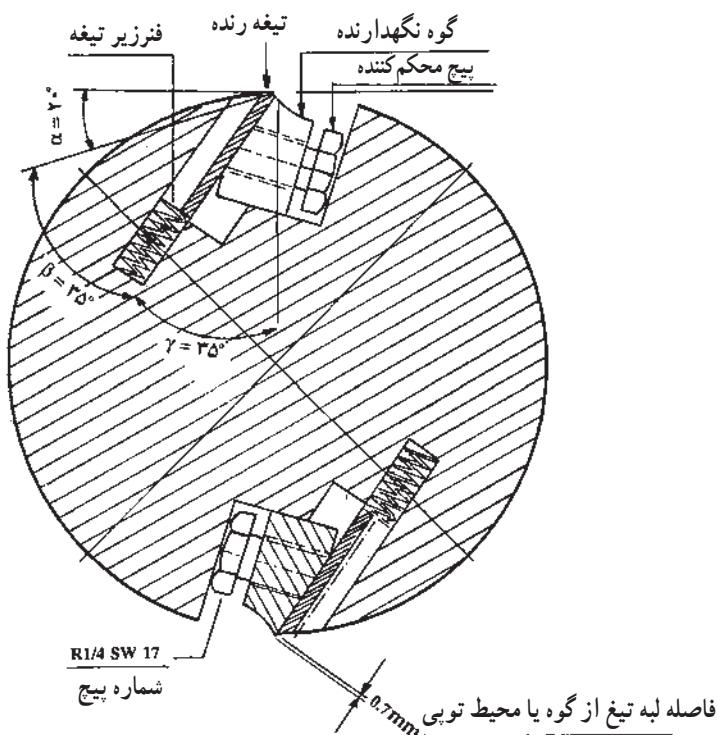
- بعد از تنظیم کردن صفحه جلو، اهرم شماره ۴ را مجدداً به حالت قبلی برگردانید و محکم نمایید تا صفحه درجای خود ثابت شود.

۱-۲-۴- اسکالات ناشی از بد تنظیم شدن تیغه‌های رنده: اگر صفحات رنده را درست تنظیم نکنید به هنگام رنده کاری این اسکالات و نارسایی‌ها به وجود خواهد آمد:

- اگر صفحه عقب (کارده) را بطور صحیح تنظیم کرده باشید، اما صفحه جلو هم سطح آن باشد سطح کار رنده نمی‌شود شکل ۱۰-۴؛ از این‌رو با یک چوب مستقیم آن را کنترل و تنظیم کنید.

۳-۴-۳- کنترل توپی ماشین رنده (مقر تیغه رنده)
توپی یا میله رنده که تیغه‌های رنده نیز داخل آن نصب می‌شود، کار اصلی ماشین رنده را انجام می‌دهد؛ از این‌رو باید آن را از نظر فرم، مکانیسم عمل و مرغوبیت جنس فولاد کنترل نمایید.

چنان‌چه فرم توپی ماشین رنده شما به شکل ۱۵-۴ است
اجزای داخل آن را به این ترتیب کنترل کنید:

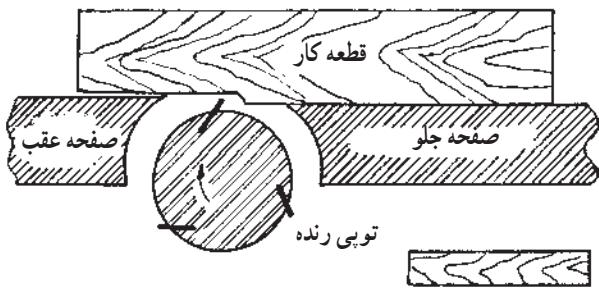

شکل ۱۵-۴- توپی رنده و اجزای آن و ابعاد تیغه رنده.

- توپی رنده را از نظر مجهر بودن به سیستم بالادهنده تیغه رنده کنترل کنید که ممکن است آن را با فنر لوله‌ای، فنر تیغه‌ای و یا پیچ خاردار مجهز کرده باشند؛ اما متأسفانه بعضی از سازندگان ماشین رنده توپی را بدون بالادهنده ساخته‌اند.

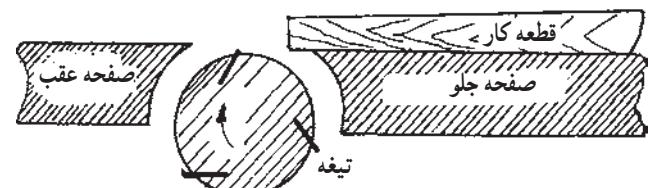
توپی رنده را کنترل کنید چند عدد تیغه رنده روی آن نصب می‌شود تا بتوانید سرعت پیشبرد کار خود را برای به وجود آوردن صافی سطح مناسب بین ۱۰۰ تا ۵۰۰ میکرون تنظیم نمایید و توجه داشته باشید که توپی رنده انتخابی شما می‌تواند بین ۲ تا ۶ تیغه داشته باشد و یکی از عوامل مؤثر در صافی سطح ایجاد شده

- صفحات ماشین را باید با تراز جیوه‌ای یا آبی کاملاً کنترل کنید که افقی باشد و اگر مانند شکل ۱۲-۴ صفحه عقب کج تنظیم شده باشد موقع کار چوب را کج رنده می‌کند؛ از این‌رو آن را دقیقاً تنظیم نمایید؛

شکل ۱۲-۴- صفحه عقب کج است و چوب کج رنده می‌شود.

- کنترل کنید صفحه کارگیر بالاتر از لبه تیغه رنده، مانند شکل ۱۳-۴ نباشد و اگر نه در موقع رنديدين لبه چوب بعد از عبور از روی توپی رنده به صفحه عقب گیر می‌کند و به جلو نمی‌رود و چوب رنده نمی‌شود.

شکل ۱۳-۴- صفحه عقب بالاتر از لبه تیغه رنده قرار گرفته، قطعه کارگیر می‌کند.

اگر صفحه کج است و راحت تنظیم نمی‌شود، باید صفحه کج را از روی پایه یا بدنه ماشین پیاده کنید و قطعه زیرین سطح شیب دار را با بازکردن پیچ‌های زیر صفحه تنظیم نمایید (شکل ۱۴).

شکل ۱۴-۴- پیچ‌های زیر صفحه برای اصلاح کجی صفحه ماشین رنده می‌باشد.

۱-۳-۴- روغنکاری یاتاقان‌های توپی رنده : توپی

رنده شما دارای دو یاتاقان است؛ بلبرینگ‌های یاتاقان را کنترل کنید تا رینگ خارجی، رینگ داخلی و ساچمه‌های آن سالم بوده، حرکت روان داشته باشد و در صورت نیاز آن‌ها را بنا به فرم یاتاقان و بلبرینگ هر هفته گرسنگاری یا روغنکاری نماید تا در اثر نیروی وارد به محور توپی رنده و تعداد دور زیاد یاتاقان گریاژ نکند (شکل ۴-۱۸).

شکل ۴-۱۸- گریسکاری یاتاقان توپی رنده به وسیله گریس پمپ

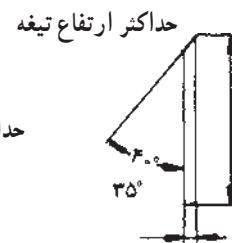
۴- تنظیم تیغه‌های روی توپی ماشین رنده

تنظیم تیغه‌های رنده در توپی ماشین رنده و گندگی دقیق‌ترین عمل است، زیرا باید دقت تنظیم آن تا $\frac{1}{200}$ میلی‌متر باشد و رسیدن به این دقت کار ساده‌ای نیست؛ از این‌رو کارخانه‌های سازنده ماشین‌آلات با تکنولوژی جدید دستگاه‌های مختلف و ایزارهای کنترل دقیق برای تنظیم تیغه ساخته‌اند. در شکل ۴-۱۹ تکنسین فنی را ملاحظه می‌کنید که در حال کنترل کیفیت تنظیم تیغه ماشین رنده با ساعت اندازه‌گیر است و محاسبات طول موج و نوسانات سطح ایجاد شده ناشی از تنظیم تیغه را با ماشین حساب الکترونیکی انجام می‌دهد.

در قطعه کار شما به وسیله ماشین رنده، تعداد تیغه آن است.

سیستم گوه محکم کننده تیغه رنده را روی توپی کنترل کنید تا دقیق و مطمئن باشد، چون تیغه رنده را در حدود ۵۰۰۰ دور در دقیقه باید کنترل کند تا تیغه از توپی به خارج پرتاب نگردد، از این‌رو سیستم پیچ‌های توپی را نیز کنترل نمایید.

ممکن است در ماشین رنده شما از توپی با سیستم مکانیسم جدید هیدرولیکی یا پنوماتیکی استفاده شده باشد. در این صورت باید سیستم تراکم هوا (کمپرسور) را نیز کنترل کنید تا بتواند فشار حدود ۱۰۰ آتمسفر را ایجاد نماید شکل ۴-۱۶ و نیروی لازم را به گوه‌های نگهدارنده تیغه‌ها وارد کند. در این صورت توپی شما قادر به تنظیم تیغه را خواهد بود؛ بنابراین وقت تنظیم تیغه صرفه‌جویی می‌گردد و صدای ماشین نیز کم می‌شود.

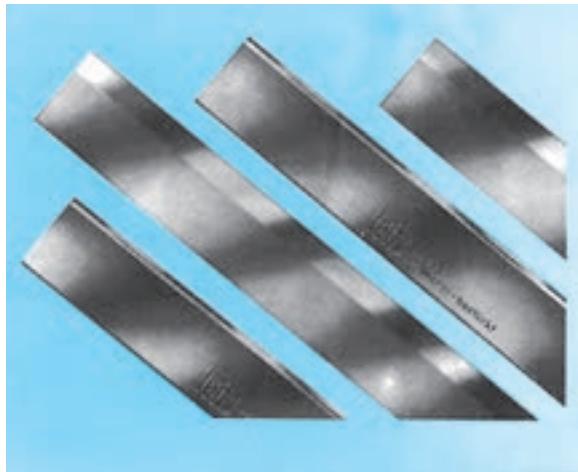

شکل ۴-۱۶- توپی رنده با سیستم هیدرولیکی و پنوماتیکی در بعضی از ماشین‌های رنده ممکن است به منظور صرفه‌جویی در نیرو و هم‌چنین کم کردن صدای ماشین از توپی با سیستم تیغ بند ماربیج مطابق شکل ۴-۱۷ استفاده شده باشد که در آن صورت شیارگوه را با دقت کنترل نمایید.

شکل ۴-۱۷- توپی ماربیج

دهید؛ به نحوی که زبانه فلزی شاخص آن روی تیغه قرار گیرد و زبانه آن را روی 7° تا 1 میلی‌متر بالاتر از محیط توپی ثابت کنید و تیغه را فشار دهید تا کاملاً پایین برود و پیچ وسط گوه توپی را قدری سفت کنید و دستگاه تنظیم را بردارید و طرف سر دیگر تیغه و روی توپی قرار دهید و آن را نیز با فشار به حد ارتفاع تنظیم شده دستگاه اندازه‌گیری برسانید و پیچ‌های طرفین پیچ وسط را نیز قدری سفت کنید به حدی که مانع از بیرون آمدن تیغه‌ها از داخل شیار شود؛ سپس زبانه فلزی دستگاه تنظیم را آزاد کنید تا نوسانات را بتوانید اندازه‌گیری کنید و چند نقطه را در طول تیغه اندازه‌گیری نمایید و چنان‌چه تیغه کاملاً افقی و به یک فاصله دقیق (7° تا 1 میلی‌متر) از محیط توپی قرار داشت پیچ‌های گوه را از وسط شروع به سفت کردن نمایید و پس از پایان عملیات، تنظیم فوق را در مورد کلیه تیغه‌های رنده که می‌تواند 2 تا 6 عدد باشد اعمال کنید تا همه تیغه‌های رنده با ارتفاع کاملاً یک اندازه تنظیم شوند دقت کنید تیغه رنده باید از فولاد آلیاژی و از جنس فولاد سخت HSS و کرم نیکل دار باشد و همه تیغه‌های روی توپی را باید از لحاظ طول و عرض و ضخامت به یک اندازه انتخاب کنید (شکل ۴-۲۲).

شکل ۴-۲۲— تیغه‌های رنده که با زاویه 35° تا 40° درجه تیز شده

۴-۴-۲— روش تنظیم تیغه با چوب رنده شده: تنظیم تیغه‌های ماشین رنده را چنان‌چه دستگاه تنظیم در اختیار ندارید به وسیله یک قطعه چوب به این ترتیب انجام دهید:

شکل ۱۹-۴— کنترل کیفیت تنظیم تیغه‌های ماشین رنده با ساعت اندازه‌گیر.

چون در روش مزبور به وقت زیادی برای تنظیم تیغه‌ها نیاز خواهد بود، از این روش برای کنترل می‌توانید به این ترتیب عمل کنید:

۱-۴-۴— استفاده از ابزار دقیق تنظیم تیغه: از ابزار دقیق ساعتی مانند شکل ۴-۲۰ و یا پایه تنظیم مانند شکل ۴-۲۱ برای اندازه‌گیری دقت و تنظیم تیغه استفاده کنید. برای

شکل ۴-۲۰— دستگاه اندازه‌گیری و تنظیم تیغه.

شکل ۴-۲۱— پایه تنظیم تیغه ساده.

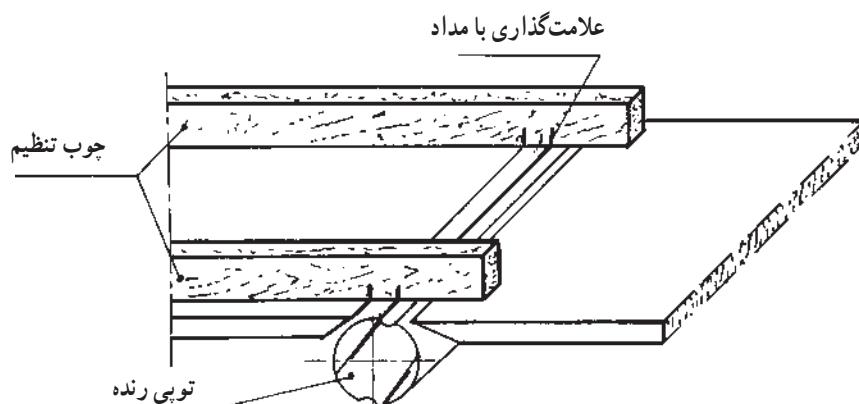
این کار تیغه رنده را که با زاویه 35° تا 40° درجه تیز شده است، بعد از باز کردن پیچ‌های گوه نگه دارنده تیغه داخل شیار توپی قرار دهید. دقت کنید فر ته شیار توپی مقر تیغه رنده در جای خود باشد؛ از این رو بعد از گذاشتن تیغه روی فر به صورت بر جسته نسبت به محیط توپی قرار خواهد گرفت. در این حالت پایه دستگاه اندازه‌گیری و تنظیم را روی توپی و لبه تیغه قرار

– تیغه را در شیار توپی قرار دهید و با چوب فشار دهید تا حدود ۱ میلی‌متر بالای لبه گوه یا محیط توپی قرار گیرد و پیچ‌های آن را کمی سفت کنید که بعد از قطع فشار به بالا بر نگردد؛

– چوب‌های رنده‌شده را از قسمت صاف آن‌ها روی دو طرف توپی و صفحه عقب مانند شکل ۴-۲۳ قرار دهید؛ به‌نحوی که لبه تیغه به آن‌ها تماس نداشته باشد و نقاط تماس چوب‌ها را با لبه صفحه کارگیر با مداد علامت بگذارید و در همان حال رها کنید؛

– یک یا دو قطعه چوب کوچک به ابعاد حدود $۳۰ \times ۶۰ \times ۴۰$ میلی‌متر انتخاب کنید؛ به‌نحوی که یک سطح آن‌ها کاملاً صاف رنده شده باشد؛

– صفحه کارگیر (عقب) را به قدری پایین بیاورید که با بالای سطح جانبی توپی مماس شود و این عمل را با کمک چوب مذکور می‌توانید انجام دهید و سطح صاف آن را طوری قرار دهید که روی سطح صفحه کارگیر و توپی قرار گیرد و یک خط تماس تشکیل دهد؛

شکل ۴-۲۳- نحوه تنظیم تیغه‌های رنده به‌وسیله چوب.

– دقت کنید در موقع سفت کردن و یا باز کردن پیچ‌های توپی از شماره آچار دقیق به اندازه پیچ مربوط به آن استفاده کنید تا سرپیچ‌ها به مرور زمان و تکرار باز و بسته کردن تیغه‌ها خراب نشود؛

– دقت کنید موقع باز و بسته کردن پیچ‌های توپی از یک قطعه محافظ در جهت فشار دست خود استفاده کنید که اگر آچار در رفت، دست شما برخوردی با تیغه نداشته باشد و مجرور نشود و در این حال، از حرکت توپی جلوگیری کند (شکل ۴-۲۴).

– شایان ذکر است که اخیراً ماشین جدید رنده به بازار آمده که قادر توپی گردنه است و فقط یک تیغه رنده تنظیم‌پذیر دارد و نحوه کارکردن با آن در محدوده واحد درسی کارگاه تولید شما نیست و در دروس بعدی ماشین آلات گفته خواهد شد.

– توپی را درجهت حرکت عقربه‌های ساعت حدود یک‌چهارم دور آهسته بگردانید تا تیغه با چوب‌ها تماس حاصل نماید و آن‌ها را به اندازه x میلی‌متر حرکت دهد و نقطه تماس دوم چوب و لبه صفحه را مجدداً علامت بگذارید، چنان‌چه فاصله دو علامت در روی هر دو چوب یکسان بود، تیغه تنظیم شده است. بنابراین پیچ‌های گوه را از وسط محکم کنید و به همین ترتیب، تیغه‌های دیگر را نیز تنظیم نمایید و دقت کنید فاصله دو علامت در همه تیغه‌ها یکسان باشد؛

– دقت کنید در تنظیم همه تیغه‌ها فاصله علامت‌گذاری شده روی دو قطعه چوب تنظیم باید دقیقاً یکسان باشد و گرنه تیغه‌ای که با فاصله کمتر از دیگر تیغه‌ها تنظیم گردیده در موقع رنده کاری با چوب برخوردی نخواهد داشت و بلندترین تیغه چوب را رنده می‌کند و درنتیجه سطحی بسیار ناهموار باقی می‌ماند؛

شکل ۴-۲۵— نحوه تنظیم گونیای ماشین رنده بوسیله گونیای 90° درجه

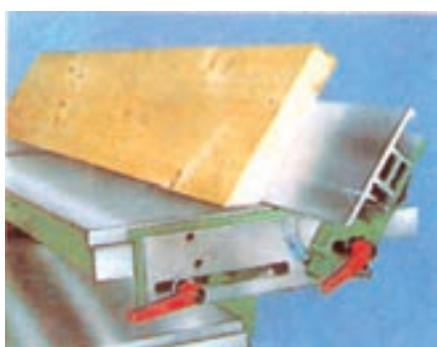

شکل ۴-۲۶— هنرجوی هنرستان ابریحان کرج در حال سفت کردن تیغه رنده یک ماشین سد کاره.

شکل ۴-۲۶— وضعیت چوب پس از تنظیم گونیای 90° درجه.

۴-۵-۲— تنظیم گونیا با زاویه غیر از 90° درجه:
تنظیم گونیا را طبق زاویه مورد نیاز برای رنديدين انجام دهید. اگر زاویه کار 90° درجه نیست از گونیای باز شو و نقاله در تنظیم زاویه گونیا استفاده کنید و چنان‌چه ماشین رنده شما مجهز به گونیای نقاله‌دار شکل ۴-۲۷ باشد پیچ آنرا شل کنید و روی درجه نقاله تنظیم نمایید.

شکل ۴-۲۷— نحوه تنظیم گونیا با زاویه غیر از 90° درجه.

۴-۵-۳— کنترل و تنظیم گونیای ماشین رنده
گونیای ماشین رنده شما باید طوری باشد که بتوانید آن را در عرض ماشین جایه‌جا نمایید و ضمناً بتوانید آن را در زوایای مختلف رنديدين تنظیم کنید. این گونیا معمولاً از چدن ریختگی ساخته شده و موقع حرکت دادن مواضع باشید روی زمین نیافتد و یا به آن ضربه تزنید، چون خطر شکستگی دارد. گونیای ماشین را به این ترتیب کنترل و تنظیم نمایید :

۴-۵-۴— تنظیم گونیا به صورت ساده: پیچ پشت گونیا را شل کنید و آن را در عرض صفحه حرکت دهید و در فاصله مناسب با لبه صفحه از سمت چپ با توجه به ابعاد چوب مورد نظر تنظیم نمایید . با یک گونیای 90° درجه گونیای ماشین را امتحان کنید تا کاملاً در وضعیت عمود نسبت به صفحه قرار گیرد و سپس پیچ‌های آن را محکم کنید. در شکل ۴-۲۵ تصویر هنرجوی هنرستان را در حال تنظیم گونیای رنده یک ماشین سه کاره مشاهده می‌کنید.

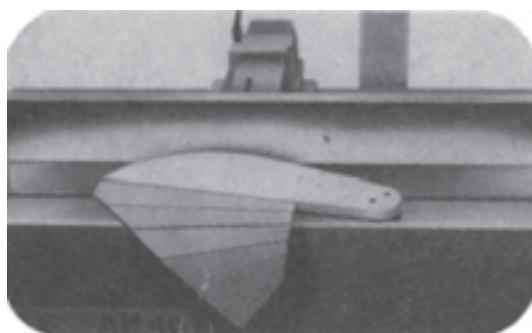
— گونیای ماشین را طوری تنظیم کنید که وقی چوب را برای رنديدين به آن تکیه دادید فاصله چوب از لبه سمت چپ صفحه ماشین حداقل 50 میلی‌متر باشد (شکل ۴-۲۶).

کارخانه های سازنده ماشین های رنده رقابت در طراحی بهترین حفاظ را دارند. شما نیز سعی کنید ماشین رنده خود را حتی المقدور به حفاظ کامل مجهر کنید؛ شکل ۴-۳۰ و در موقع کار به این ترتیب از حفاظ استفاده کنید:

شکل ۴-۳۰ - حفاظ کامل روی تیغه در یک ماشین رنده کوچک.

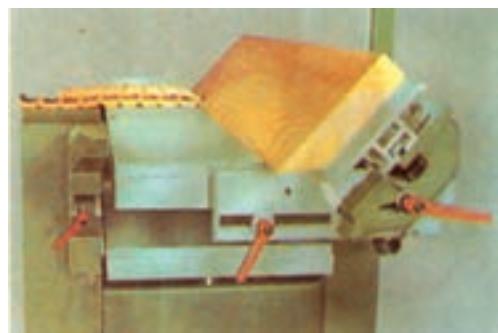
۱-۶-۴ - حفاظ فنری: اگر از حفاظ همانند شکل ۴-۳۱ استفاده می کنید همواره فنر آن را کنترل کنید تا وقتی چوب را رنده می کنید حفاظ به صورت فنری به چوب تکیه نماید و روی قسمت آزاد تیغ را با آن پوشانید.

شکل ۴-۳۱ - حفاظ فنری روی تیغه رنده.

۲-۶-۴ - حفاظ تکه ای لولایی: اگر از حفاظ تکه ای لولایی چوبی استفاده می کنید دقت کنید قطعات حفاظ را طوری روی هم قرار دهید که میزان بازبودن تیغه رنده کمتر باشد و حفاظ مانعی در رندين شما ایجاد نکند (شکل های ۴-۳۲ و ۴-۳۳).

۳-۵-۴ - فاصله گونیا نسبت به حفاظ: چنانچه ماشین رنده شما دارای حفاظ روی تیغه است می توانید گونیا را در فاصله دورتر از لبه صفحه ثابت نمایید به شرط این که روی تیغه باقیمانده تا لبه صفحه را با حفاظ پوشانید (شکل ۴-۲۸).

شکل ۴-۲۸ - قسمتی از تیغه با حفاظ پوشانیده شده.

- پس از تنظیم گونیا دقیقاً آن را کنترل کنید تا مطمئن شوید در هیچ نقطه با تیغه رنده تماس ندارد و برای اطمینان بیشتر چند بار توپی رنده را با دست بگردانید (شکل ۴-۲۹).

شکل ۴-۲۹ - بعد از تنظیم گونیا توپی را بگردانید تا از صحت تنظیم مطمئن شوید.

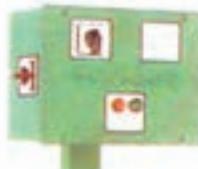
۶-۴ - کنترل و تنظیم حفاظ روی ماشین رنده
حفاظ روی تیغه ماشین رنده از اهمیت بهسازانی برخوردار است و باید طوری طراحی شده باشد که احتمال برخورد دست با تیغه رنده را در هین کارکردن به حداقل برساند؛ بر این اساس،

۷-۴- راه اندازی صحیح ماشین رنده

برای راه اندازی صحیح ماشین رنده بدین گونه عمل کنید:
الف) وضعیت ظاهری ماشین را نگاه کنید تا همه قطعات متناسب با سیستم ماشین رنده در جای خود به طور صحیح قرار داشته باشند (شکل ۴-۳۵).

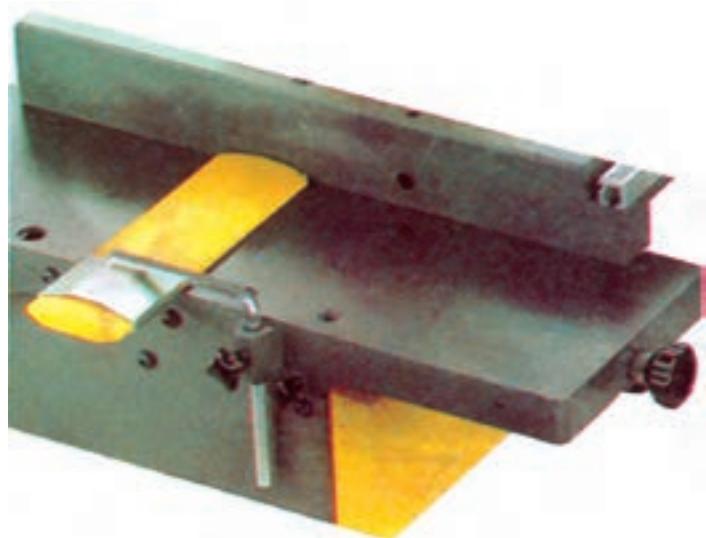
شکل ۴-۳۲- حفاظ تکه ای لولایی.

شکل ۴-۳۳- نحوه تنظیم حفاظ در رنديدين کج

۴-۶- ۴- حفاظ یک تکه کشویی: چنان چه ماشین

رنده شما مجهز به حفاظی با سیستم شکل ۴-۳۴ است در موقع رنده کردن آن را طوری تنظیم کنید که دستتان از روی تیغه به همراه چوب حرکت نکند و امکان خطر ایجاد حادثه به حداقل ممکن برسد؛ از این رو پیچ حفاظ را باز کنید و ارتفاع آن را طوری تنظیم کنید که حفاظ پلاستیکی زرد رنگ به فاصله حدود ۵ میلی متر روی قطعه کار قرار گیرد.

شکل ۴-۳۴- حفاظ را روی قطعه کار تنظیم کنید.

ب) اطراف ماشین رنده را نگاه کنید تا مانعی برای رنده کاری شما وجود نداشته باشد، مخصوصاً قطعات کوچک چوب را اگر روی زمین وجود دارد از اطراف ماشین جمع آوری کنید تا زیر پایتان نرود.

ج) الکتروموتور ماشین را کنترل کنید و از پوشال و خاک ارده پاک کنید و مشخصات روی الکتروموتور را بخوانید تا مطمئن شوید طبق اصول فنی صحیح به کار گرفته شده است.
د) وضعیت چرخ تسمه ها و تسمه های ذوزنقه ای را کنترل

موتور را برقرار کنید و دقت نمایید در فیوز از فشنگ فیوز استاندارد مناسب استفاده شده باشد.

۱) در کنار ماشین بایستید و با رعایت احتیاط کلید ماشین را روشن و بعد از ۲ ثانیه خاموش کنید تا صحبت جریان الکتریکی ماشین مسلم شده، توبی ماشین چند بار دوران کند تا صحبت کارکردن آن مشخص گردد.

۲) چنان‌چه از صحبت ماشین مطمئن شدید با رعایت نحوه روشن کردن (توجه به کلید ستاره و مثلث) ماشین را روشن نمایید و با رعایت مسائل تخصصی و نکات ایمنی با آن کار کنید.

۳) چنان‌چه ماشین رنده شما مجهز به دستگاه مکنده است یا کارگاه شما دارای سیستم مکنده مرکزی می‌باشد، داخل لوله خرطومی یا کanal مکنده را کنترل کنید تا بسته نباشد و دستگاه مکنده را روشن کنید و مقداری پوشال جلوی لوله خرطومی بگیرید تا از قدرت و صحبت سیستم مکش دستگاه مطمئن شوید

و لوله خرطومی را به طور صحیح به محل تعییشده در ماشین متصل کنید در شکل ۴-۳۷ قسمت عقب یک ماشین رنده نشان داده شده است. این ماشین برای استفاده از سیستم مکنده طراحی شده و کanal شماره ۱۱ مخصوص اتصال لوله خرطومی دستگاه مکنده به آن است. در شکل ۴-۳۸ یک دستگاه مکنده سیار کیسه‌دار را می‌بینید که دریچه کanal مخصوص اتصال لوله خرطومی به آن مشخص است. برای کارکردن با آن پس از اتصال لوله خرطومی به دستگاه مکنده سر دیگر لوله را به ماشین مته و یا

ساختمان کار با ماشین، دستگاه مکنده را روشن نمایید، ضایعات از راه کanal به داخل دستگاه مکنده می‌شوند و تکه‌های درشت آنها تحت تأثیر وزن به داخل کیسه نایلونی ریخته می‌شود و ذرات کوچک همراه هوای قسمت فیلتر پارچه‌ای می‌رود، هوای آن از پارچه خارج می‌گردد و ذرات کوچک بعد از جمع شدن به داخل کیسه نایلونی ریخته؛ بعد از یک هفته کار کیسه را باز کرده، سپس خالی نموده و مجدداً آن را به ماشین مکنده

بینید.

کنید و تسممه‌ها را با دست امتحان نمایید تا از کفايت میزان شل و سفت بودن آن‌ها مطمئن شوید (شکل ۴-۳۶).

شکل ۴-۳۶- هنرجوی هنرستان در حال امتحان میزان سفتی تسممه‌های ماشین رنده

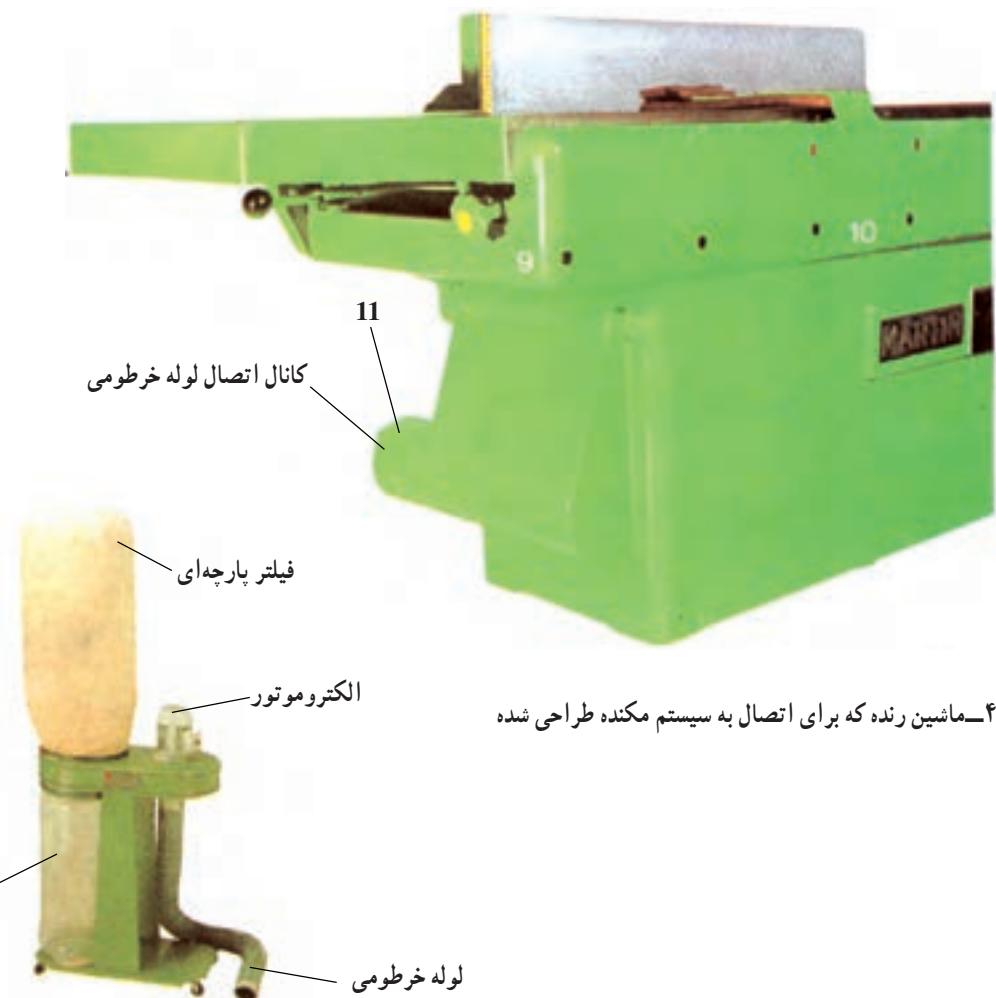
۴) توبی رنده، تیزبودن با زاویه مناسب تیغه‌ها و استقرار صحیح آن‌ها در داخل شیارهای توبی کنترل کنید و چند بار با دست، با استفاده از تسممه‌های دوزنده‌ای توبی رنده را بگردانید تا از نبودن ضایعاتی، مانند خردنه‌های چوب و غیره داخل شیارها نیز مطمئن شوید.

۵) از صحبت یاتاقان‌ها اطمینان حاصل کنید و از روغن کاری به موقع آن‌ها سؤال نمایید تا اطمینان حاصل کنید، در حین کار بلبرینگ‌های ماشین گریاژ نمی‌کنند.

۶) طراز بودن صفحات ماشین را کنترل کنید و صفحه کارده را نسبت به کارگیر تنظیم نمایید تا در موقع رنده کاری ضخامت پوشالی که در هر بار ماشین از سطح چوب شما بر می‌دارد مطلوب باشد و کارتان کوچک نشود و سعی کنید ضخامت پوشال را برای رنده کاری معمولی تا ۱/۵ میلی‌متر تنظیم نمایید و از ثابت بودن صفحات هنگام کار مطمئن شوید.

۷) گونیای ماشین را کنترل کنید تا در فاصله مناسب از لبه صفحه قرار داشته باشد و با زاویه مناسب برای رنده کردن قطعه کارتان تنظیم شده باشد و خطر برخورد آن در موقع کار با تیغه رنده نباشد.

۸) فیوز برق ماشین را نصب و اتصال نیروی الکتریکی به

شکل ۴-۳۷—ماشین رنده که برای اتصال به سیستم مکنده طراحی شده

شکل ۴-۳۸—دستگاه مکنده سیار کیسه‌دار

۴-۸—یک رو و یک نر رنديدين چوب‌ها

اکنون که قسمتهای مختلف ماشین را کنترل و تنظیم نموده‌اید می‌توانید نر صفحات تخته خردۀ چوب خود را که قبلًا بریده‌اید مانند شکل ۲-۲ قبلى برنديد و یا چوب‌های مختلف را به ترتیب زیر رنده نمایید.

شکل ۴-۳۹—طریقه رنديدين ضخامت صفحات نازک

ماشین — که قبلًا روشن کرده‌اید — عبور دهید تا رنده شود و اگر از ماشین رنده کوچک استفاده می‌کنید مانند شکل ۴-۴، دستهای خود را روی نر چوب قرار دهید.

۴-۸-۱—رنديدين نر صفحات: کنار ماشین رنده طوری بایستید که گونیای آن طرف دست راست شما باشد و پای چپ را قدری جلوتر از پای راست قرار دهید؛ به نحوی که استقرار کامل داشته باشید و سپس برای رنديدين صفحه‌ای مانند شکل ۴-۳۹ با دست چپ به پهلوی صفحه فشار دهید و آن را به گونیا بچسبانید و با دست راست ضخامت صفحه را بگیرید و به صفحه ماشین فشار دهید و توامًا نر صفحه را از روی تیغه

۴-۸-۳—**پخ زدن چوب:** با ماشین رنده می‌توانید به چوب‌های خود پخ بزنید و یا آن‌ها را با زاویه غیر از 90° درجه نیز رنده کنید. برای این کار یک سطح چوب را ابتدا کاملاً صاف رنده کنید و سپس گونیا را با زاویه مورد نیاز خود تنظیم کنید و دو دست را مانند شکل ۴-۴۳ روی چوب بگذارید؛ در حالی که آن را به گونیا و صفحه کار توانماً فشار می‌دهید از روی تیغه عبور دهید و بعد از پخ زدن چوب در صورت نیاز طرف دیگر چوب را نیز مانند شکل ۴-۴۴ با زاویه مطلوب خود رنده کنید. دقت کنید چون گونیا کج تنظیم شده و سطح صفحه ماشین نیز صیقلی و لغزنه است تعادل قطعه کار را در موقع رنديدين دقیقاً حفظ کنید.

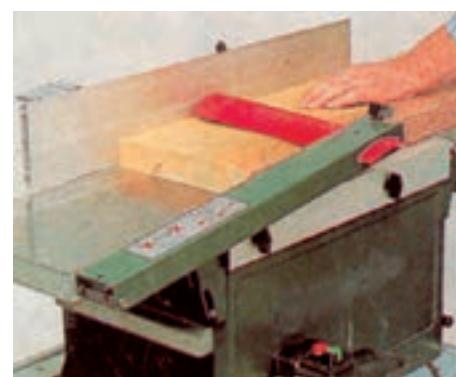

شكل ۴-۴۳— نحوه استقرار دستها در موقع پخ زدن به چوب با ماشین رنده

شكل ۴-۴۰— نحوه رنديدين نر صفحات ضخیم با ماشین رنده کوچک

۴-۸-۲—**رنديدين سطح چوب:** برای رنديدين روی سطح چوب با ماشین رنده مانند شکل ۴-۴۱ دست چپ را جلو و روی سطح فوقانی چوب قرار دهید و دست راست را عقب تر روی سطح چوب بگذارید و با هر دو دست چوب را از یک طرف به گونیا و سطح صفحه ماشین فشار دهید تا سر آن از روی تویی، قبل از رسیدن دست چپ به تویی عبور کند و سپس دست چپ را بلند کنید و پشت تویی روی آن بگذارید و رنده کنید به گونه‌ای که در شکل ۴-۴۲ ملاحظه می‌کنید حفاظ روی تیغه را برای رنديدين چوب‌های کم‌ضخامت طوری تنظیم کنید که دست شما تواند روی تیغه موقع رنديدين مستقیماً فشار وارد کند.

شكل ۴-۴۱— نحوه رنديدين روی سطح چوب با ماشین کوچک رنده

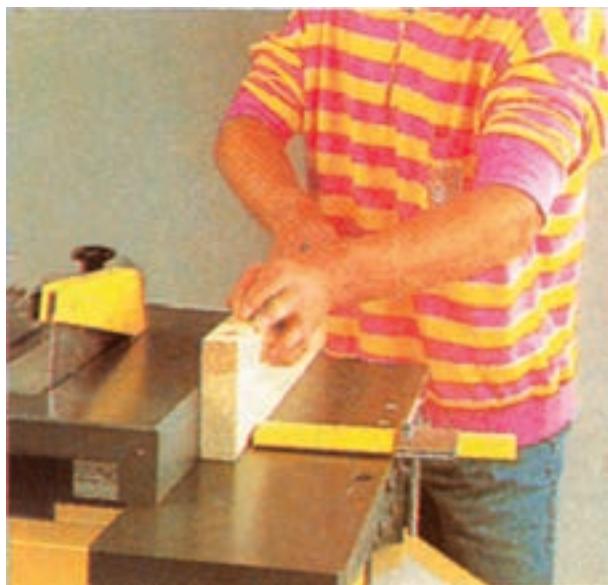

شكل ۴-۴۴— دو طرف چوب با زاویه 45° درجه رنديده شده

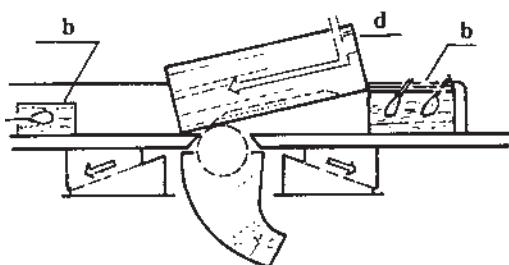
شكل ۴-۴۲— چوب از زیر حفاظ عبور داده شده

۴-۸-۶— خطر پس زدن چوب: چون خطر پس زدن چوب وجود دارد ایستادن به طریق شکل ۴-۴۷ پشت چوب اشتباه است؛ بنابراین دقیق کنید هیچ گاه پشت صفحه کارده و موازی با طول توبی رنده نایستید.

شکل ۴-۴۷— رنده کار فاقد لباس کار مناسب است و به گونه‌ای ناصحیح ایستاده است

۴-۸-۷— رندیدن وسط چوب: برای رندیدن وسط چوب دو قطعه چوب را در فاصله مشخص طبق شکل‌های ۴-۴۸ و ۴-۴۹ قرار دهید و بعد از هر بار رندیدن ۱ تا $1/5$ میلی‌متر دو صفحه کارگیر و کارده را پایین ببرید تا به عمق مناسب در وسط چوب برسید (شکل ۴-۴۹).

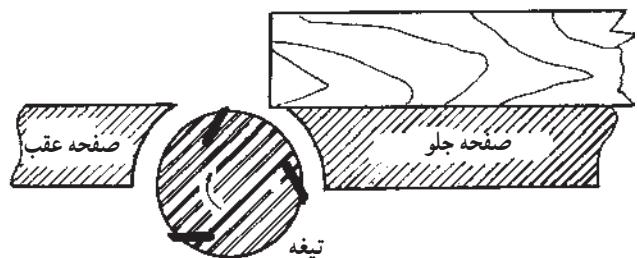
شکل ۴-۴۸

۴-۸-۴— رندیدن چوب‌های بزرگ: برای رندیدن چوب‌های با ابعاد بزرگ مانند تخته‌های ضخیم و یا الوارمی توانید بدون استفاده از حفاظ روی تیغه نیز عمل رندیدن را انجام دهید، ولی احتیاط لازم را رعایت کنید (شکل ۴-۴۵).

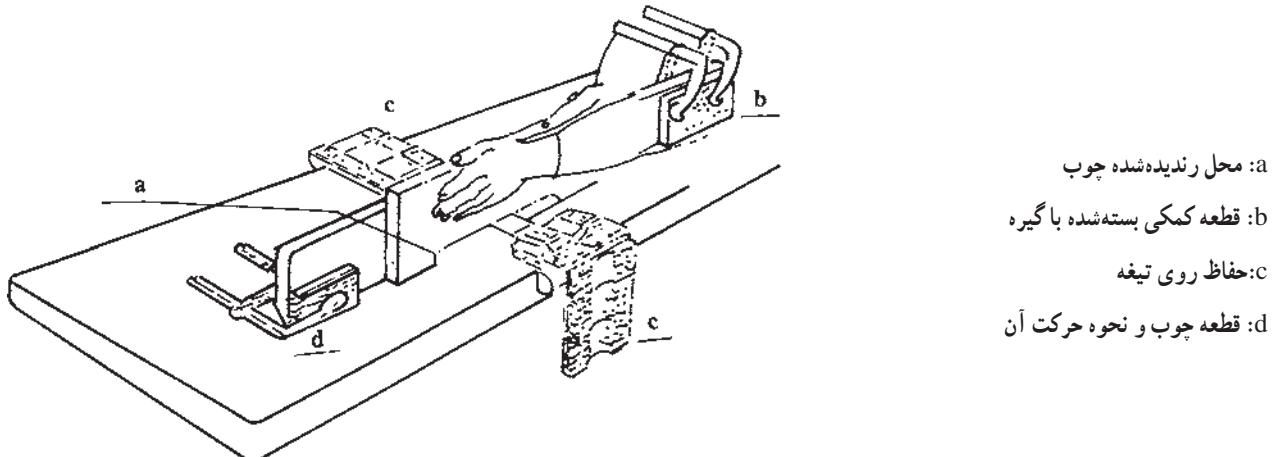

شکل ۴-۴۵— رندیدن چوب با ابعاد بزرگ

۴-۸-۵— توجه به راه الیاف در موقع رندیدن: در موقع رندیدن به راه الیاف چوب دقیق کنید و عمل رندیدن را در جهت خلاف الیاف انجام ندهید، چون در سطح چوب ایجاد ناصافی و کندگی خواهد نمود و در بعضی مواقع ممکن است از انتهای چوب شما به همین دلیل تکه‌ای کنده شود و در جهت حرکت توبی رنده پرتاپ گردد. در شکل ۴-۴۶ چوب در جهت خلاف الیاف آن روی صفحه گذاشته شده و غلط است؛ از این رو باید آن را برگردانید و مطابق شکل ۴-۸ قبلی قرار دهید. در موقع رندیدن گره‌های چوب بسختی رنده می‌شوند و ممکن است چوب لرزش شدید داشته باشد؛ بدین سبب مواطن باشید چوب از دستتان رها نشود و به عقب پرت نگردد.

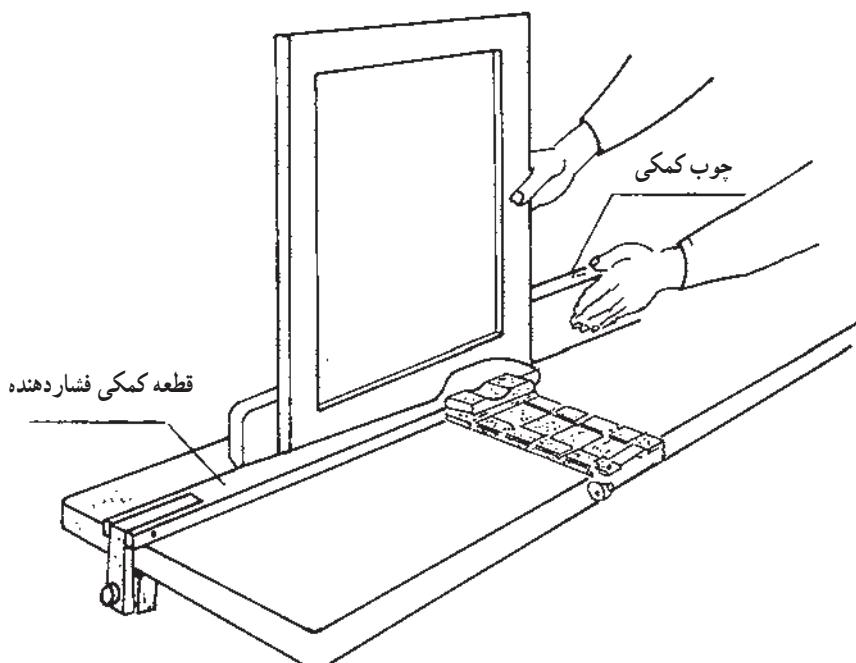
شکل ۴-۴۶— جهت الیاف چوب برای رندیدن غلط است، چوب را سرو ته کنید

شکل ۴-۴- رندیدن وسط چوب

سر چوب) محکم نگه دارید و رنده کنید؛ در غیر این صورت چوب شما در انتهای دچار جدایی الیاف و شکستگی خواهد شد. قطعه کمکی فشاردهنده نیز می تواند چوب شما را به سطح گونیا فشاردهد تا دست چپ برای نگهداشتن چوب کمکی آزاد باشد.

۴-۸-۸- رندیدن سر چوب : سر چوب را حتی المقدور با ماشین رنده نکنید و چنان چه اجبار در رندیدن داشتید قبل از رسیدن تیغه رنده به انتهای چوب (حدود حداقل ۲ سانتی متر) چوب را برگردانید و از طرف باقی مانده رندیدن را ادامه دهید و یا یک قطعه چوب مانند شکل ۴-۵ پشت قطعه کار (در تماس با

شکل ۴-۵- رندیدن سر چوب

۴-۸-۹- رندیدن چوب های کوتاه: برای رندیدن چوب های کوتاه از شابلون پیش دهنده مانند شکل ۴-۵۱ استفاده

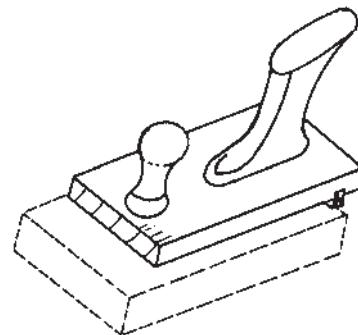
۴-۹- کار با ماشین گندگی

قطعات چوبی را که قبلاً با ماشین رنده یک رو و یک نر رنده کرده اید و با ماشین اره نیز برش داده اید عموماً نیاز دارید ضخامت آنها را به یک اندازه کنید و این کار با ماشین گندگی انجام می شود. ماشین گندگی در سیستم های مختلف ساده و اتوماتیک ساخته می شود. در شکل ۴-۵۴ یک نمونه ماشین گندگی ساده نمایان است. (شکل در صفحه بعد)

۱-۹-۴- کنترل و تنظیم صفحه ماشین گندگی:

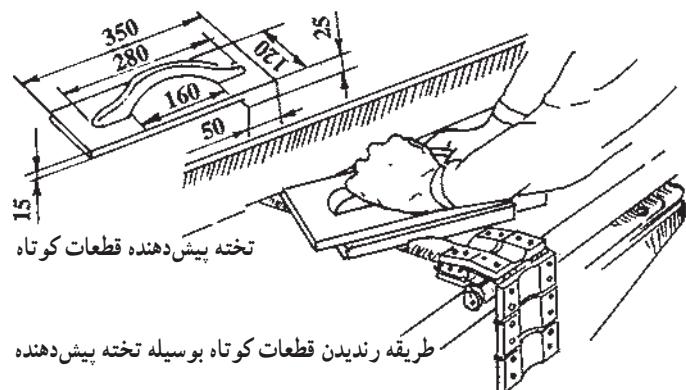
برای آموزش ماشین گندگی، ابتدا فیوز اتصال برق آن را قطع کنید و سپس دستگیره یا پیچ های ثابت کردن حفاظت روی تویی را باز کنید و حفاظ را مانند شکل ۴-۵۵ با رعایت احتیاط لازم، از روی ماشین بلند کنید و دقت نمایید که به حفاظ ضربه وارد نشود و یا از دست شما نیافتد، چون اغلب حفاظها به صورت چدنی ساخته شده اند و شکستنی هستند. پس از برداشتن حفاظ، صفحه ماشین را به وسیله فرمان بالا و پایین ببرید تا صحت حرکت آن برای شما مشخص گردد و دقت کنید صفحه روی پایه متزلزل نباشد (شکل ۴-۵۶) و کیفیت سطح صفحه را به وسیله خط کش بلند چوبی یا فلزی (ستاره) امتحان نمایید و چنان چه صفحه متحرک ماشین شما مجهز به غلتک های بالانس یا تعادل دهنده است حرکت روان غلتک های مذکور را نیز امتحان کنید و به وسیله طراز آبی یا جیوه ای طراز بودن آنها را نسبت به سطح صفحه کنترل نمایید (شکل ۴-۵۷) دقت کنید محل استقرار این دو غلتک یکی باید زیر غلتک شیاردار یا ساده جلوی قسمت فوقانی ماشین قرار گیرد و یکی دقیقاً زیر غلتک ساده فوقانی عقب ماشین و این غلتک ها را متناسب با نوع قطعاتی که می خواهید گندگی کنید به این ترتیب از سطح صفحه بالاتر قرار دهید و برای این کار از پیچ های مخصوص تنظیم غلتک ها استفاده کنید و با میکرومتر یا ساعت اندازه گیر با دقت آن را اندازه گیری کنید.

- برای گندگی کردن قطعات مختلف چوبی (عمومی در کارگاه) ارتفاع غلتک ها را $5/5$ میلی متر تنظیم کنید.
- برای گندگی کردن صفحات چوبی و قطعات چوبی بدون چسب ارتفاع غلتک ها را $2/2$ میلی متر تنظیم کنید.

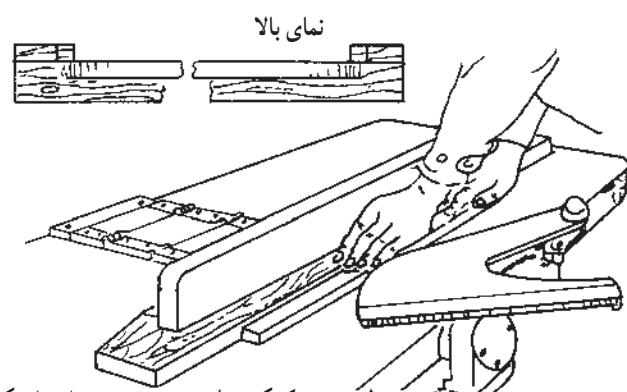
شکل ۴-۵۱- شابلون کمکی رنديدين چوب های کوتاه

کنید و برای سهولت عمل رنديدين قطعه کار را حدود ۱۵ درجه روی تویی کج حرکت دهید (شکل ۴-۵۲).

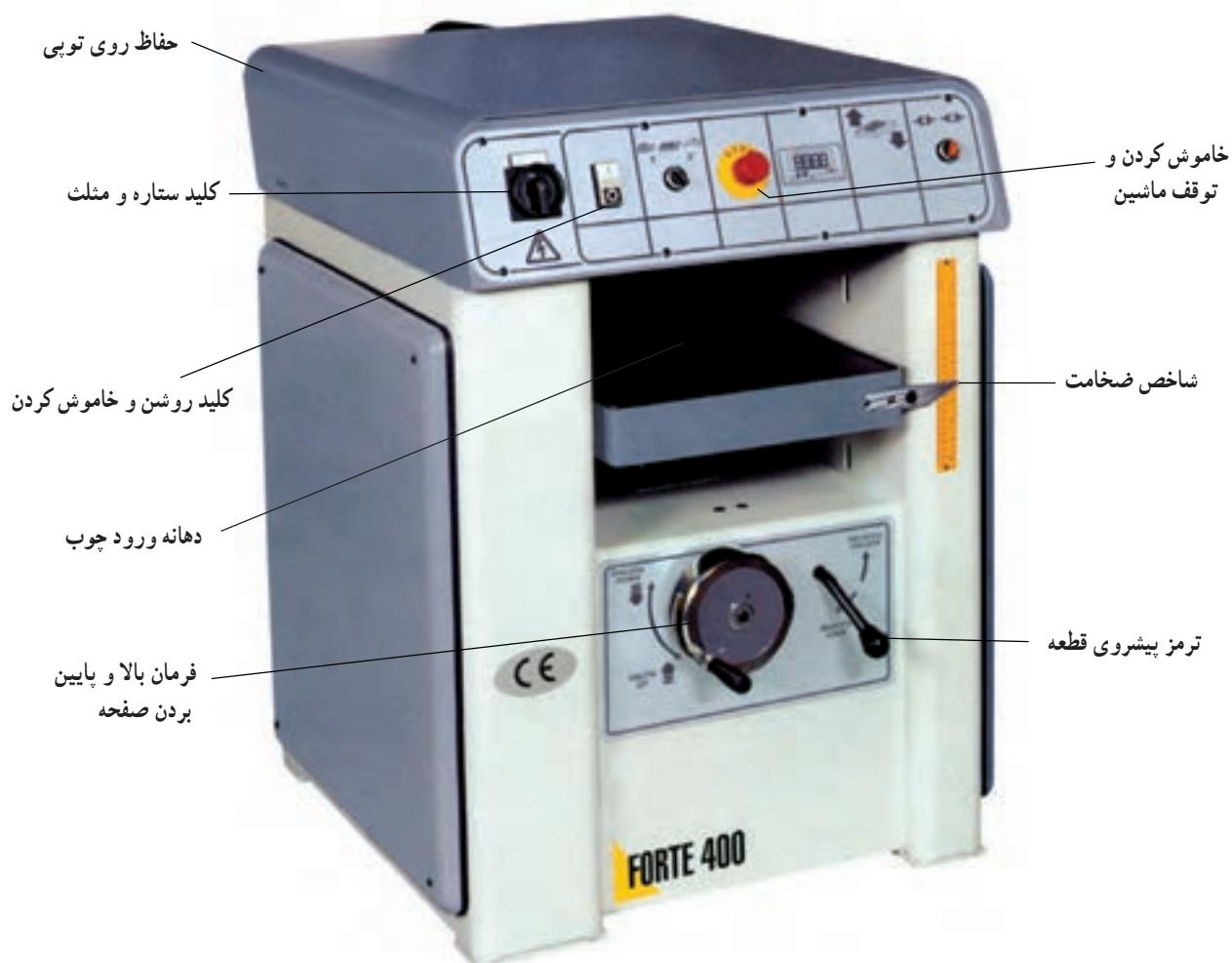

شکل ۴-۵۲- طريقه رنديدين چوب های کوتاه

۱-۸-۴- رنديدين زهوار کم عرض: برای رنديدين زهوارهای کم عرض و کم ضخامت از شابلونی مانند شکل ۴-۵۳ استفاده کنید. این شابلون را روی گونیا جاسازی نمایید و به هنگام رنديدين قسمتی از دو کف دست خود را روی آن بگذارید تا خطر افتادن دست هایتان روی تیغه رنده برطرف شود.

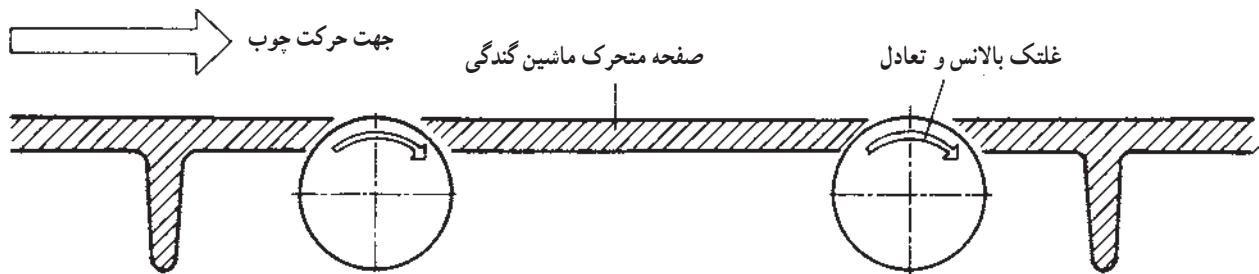
شکل ۴-۵۳- طريقه رنديدين زهوارها و قطعات باریک با استفاده از شابلون کمکی

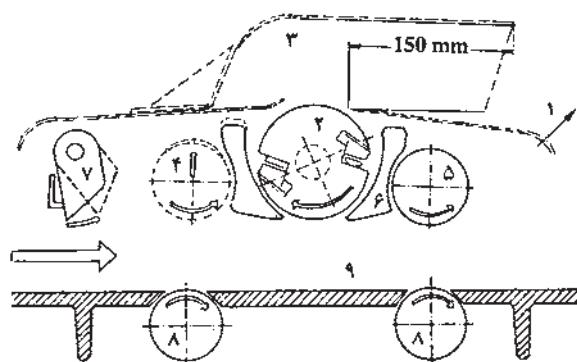
شكل ۵۴-۴- ماشین گندگی ساده با قدرت ۵ اسب و با توبی ۴ تیغه

شكل ۵۵-۴- هنرجوی هنرستان ابوریحان کرج در حال آموزش ماشین گندگی

شکل ۴-۵۷- دو غلتک بالانس و تعادل صفحه ماشین گندگی برای کم کردن اصطکاک

شکل ۴-۵۹- اجزای فوکانی ماشین گندگی

- ۵- غلتک ساده کشنده و خارج کننده قطعات :
- ۶- کفشه کارده و کارگیر که عملشان مشابه دو صفحه جلو و عقب ماشین رنده است :
- ۷- حفاظ شانه ای، برای جلوگیری از پس زدن قطعات در حال گندگی :
- ۸- غلتک بالانس و تعادل دهنده عبور قطعات، برای کم کردن اصطکاک سطح صفحه ماشین با سطح قطعه کار :
- ۹- صفحه متحرک ماشین گندگی .

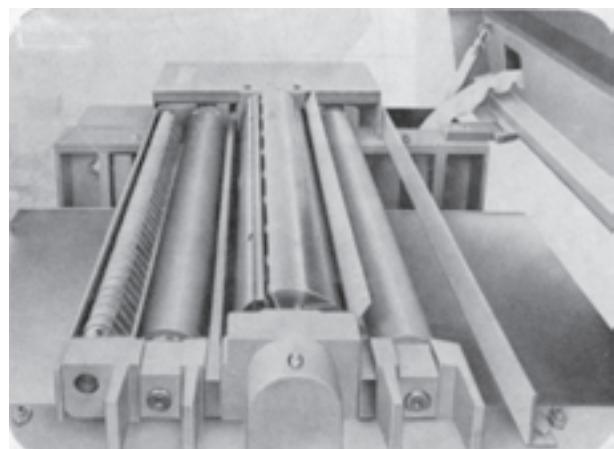
۱۰-۴- توپی ماشین گندگی: توپی ماشین های گندگی اغلب مانند توپی ماشین های رنده هستند. در شکل ۴-۶۰

شکل ۴-۶۰- توپی ماشین گندگی

- برای گندگی کردن صفحات و مواد چوبی چسبدار ارتفاع غلتک ها را بین $5/0^{\circ}$ تا $7/0^{\circ}$ میلی متر تنظیم کنید.

۱۰-۴- کنترل و تنظیم توپی ماشین گندگی
برای کنترل و تنظیم توپی ماشین، حفاظ روی ماشین را بلند کنید و به قطعات و توپی ماشین شکل ۴-۵۸ توجه نمایید.

شکل ۴-۵۸- توپی و سایر قطعات قسمت فوکانی ماشین گندگی

اجزای فوکانی ماشین گندگی را باید کنترل کنید تا هریک کار خود را به خوبی انجام دهند در شکل ۴-۵۹ این اجزاء به این ترتیب هستند :

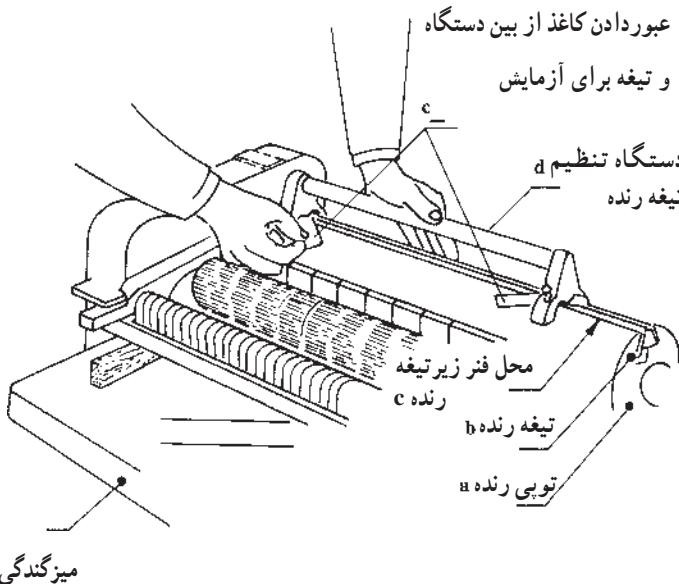
- ۱- حفاظ روی اجزاء فوکانی، ماشین گندگی :
- ۲- توپی دو تیغه گندگی :
- ۳- سپر حفاظتی خروج پوشال :
- ۴- غلتک شیاردار فشاردهنده :

توپی نشان داده می شود که پیچ های گوه آن را باید از روی محیط توپی باز و بسته کنید، به همین دلیل عمل باز و بسته کردن تیغه راحت تر انجام می شود.

– کنترل توپی های گندگی را مانند مبحث ۳-۴، کنترل توپی های رنده، انجام دهید.

۱۱-۴- کنترل و تنظیم تیغه های روی توپی ماشین گندگی

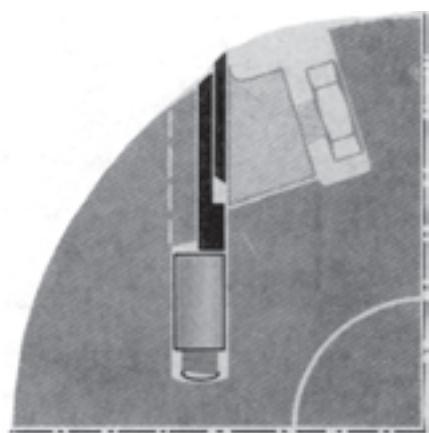
برای تنظیم تیغه های گندگی بعد از برداشتن حفاظ روی توپی پیچ های گوه را باز کنید و دقت نمایید قطعات زیر تیغه را که ممکن است مانند شکل ۴-۶۱ باشد – دقیقاً در محل خود

شکل ۴-۶۳- نحوه تنظیم تیغه در توپی گندگی بواسیله پایه تنظیم

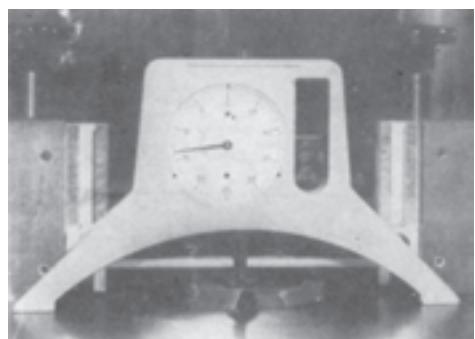
– فاصله دستگاه تنظیم را از محلی که روی تیغه قرار می گیرد به فاصله ۷/۰ تا ۱ میلی متر تنظیم کنید.

۱۱-۴- نحوه تنظیم تیغه گندگی: یک قطعه چوب روی صفحه زیر توپی بگذارید و صفحه ماشین گندگی را بالا بیاورید تا این که قطعه چوب مذکور بین صفحه و توپی محکم گردد و مانع از حرکت توپی موقع تنظیم تیغه شود؛ سپس دستگاه تنظیم را همان گونه که در تصویر ملاحظه می کنید روی توپی قرار دهید و در محل تماس دو پایه آن بالبه تیغه، کاغذ نازک بگذارید. دسته دستگاه تنظیم را با دست چپ گرفته، به پایین فشار دهید تا تیغه دقیقاً به اندازه لازم در شیار پشت گوه فرو رود و پایه های دستگاه روی محیط توپی مستقر شود، در این حال پیچ های گوه توپی را قدری محکم کنید و تکه کاغذ بین تیغه و پایه دستگاه را بکشید. اگر محکم بود و گیر کرد حکایت از تنظیم بودن تیغه خواهد داشت و دستگاه تنظیم را بردارید و پیچ های گوه را محکم نمایید و بقیه تیغه ها را نیز به همین ترتیب تنظیم کنید. دقت کنید موقع محکم کردن پیچ تیغه حتماً یک قطعه چوب مانند شکل ۴-۶۴ روی تیغه بگذارید تا اگر آثار خارج شد، دستان زخمی نشود.

شکل ۴-۶۱- نحوه استقرار تیغه در توپی گندگی

قرار دهید و سپس تیغه را در شیار مربوطه پشت گوه داخل نمایید و تا حدود ۱ میلی متر بالاتر از محیط توپی و باله گوه قرار دهید و پیچ ها را کمی سفت کنید؛ سپس با ابزار دقیق مانند شکل ۴-۶۲ و یا پایه تنظیم مانند شکل ۴-۶۳ به این ترتیب عمل کنید :

شکل ۴-۶۲- ابزار دقیق تنظیم تیغه رنده و گندگی

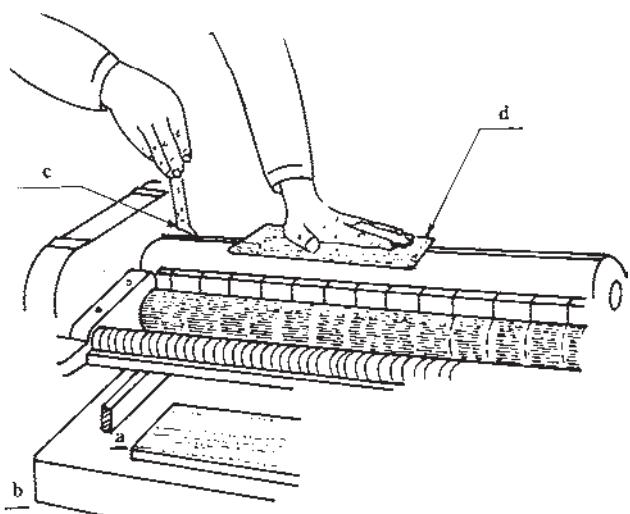
۱- توبی گندگی که تیغه های آن نصب گردیده.
 ۲- قطعات چوب که دقیقاً از نظر عرض به یک اندازه است.

۳- صفحه ماشین گندگی.

- توبی را آهسته با دست کمی بچرخانید تا چوب ها را حرکت دهد و میزان حرکت چوب ها را با مدد علامت بگذارید؛
 - دقت کنید هر دو چوب به یک اندازه حرکت کرده باشد؛
 در غیر این صورت ارتفاع دو طرف تیغه را باید مجدداً تنظیم کنید؛
 - بقیه تیغه ها را نیز به همان ترتیب آزمایش کنید و باید میزان حرکت چوب ها در همه آن ها هم اندازه باشد.
 عملیات مزبور را با یک قطعه چوب نیز مانند شکل ۴-۶۶ می توانید انجام دهید.

شکل ۴-۶۶- نحوه آزمایش تنظیم تیغه های گندگی با یک قطعه چوب

a: قطعه چوب جلوگیری کننده از حرکت ناخواسته توبی.

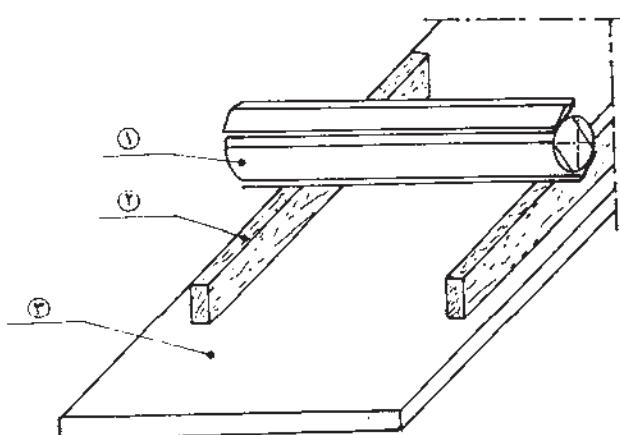
b: صفحه ماشین گندگی.

c: آچار تخت مناسب.

d: تخته سه لایی برای حفاظت دست.

شکل ۴-۶۶- نحوه محکم کردن پیچ های توبی

هماندازه بودن ارتفاع لبه تیغه ها از محیط توبی بسیار با اهمیت است و برای آزمایش آن، چنان چه دستگاه های اندازه گیر دقیق در اختیار نداشتید، باین ترتیب عمل نمایید:
 - دو قطعه چوب را به ابعاد حدود $80 \times 50 \times 20$ میلی متر
 - که ضخامت آن ها کاملاً صاف باشد - انتخاب کنید؛
 - چوب ها را روی صفحه گندگی در دو طرف آن قرار دهید و به نحوی که ضخامت چوب ها روی صفحه و زیر غلتک های قسمت فوکانی ماشین قرار گیرد؛
 - صفحه را بالا بیاورید تا تیغه مورد آزمایش قدری با چوب تماس پیدا کند(شکل ۴-۶۵)؛

شکل ۴-۶۵- نحوه آزمایش تنظیم تیغه گندگی با دو قطعه چوب

با پیچ مربوطه تنظیم کنید؛

- ۵- غلتک ساده را کنترل کنید که موازی و در سطح غلتک شیاردار باشد و میزان فنری بودن آن را کنترل نمایید؛
- ۶- شانه فلزی حفاظت کننده را از نظر پس زدن چوب امتحان کنید تا بتواند کار خود را انجام دهد؛
- ۷- غلتک های بالانس و تعادل دهنده را مطابق مبحث ۴-۹ کنترل و تنظیم کنید؛

۸- جعبه دنده ماشین را بازدید کنید و روغن آن را کنترل نمایید و برابر دستورات کارخانه سازنده ماشین روغن مورد نیاز را به اندازه کافی (طبق شاخص روی گیربکس) داخل آن ببریزید.

۹- الکتروموتور ماشین را کنترل کنید و جدول روی آن را مطالعه نمایید، تعداد دور، قدرت، برق مورد نیاز، طریقه راه اندازی وغیره را یادداشت کنید و با استانداردهای مربوط مطابقت نمایید تا صحیح باشد.

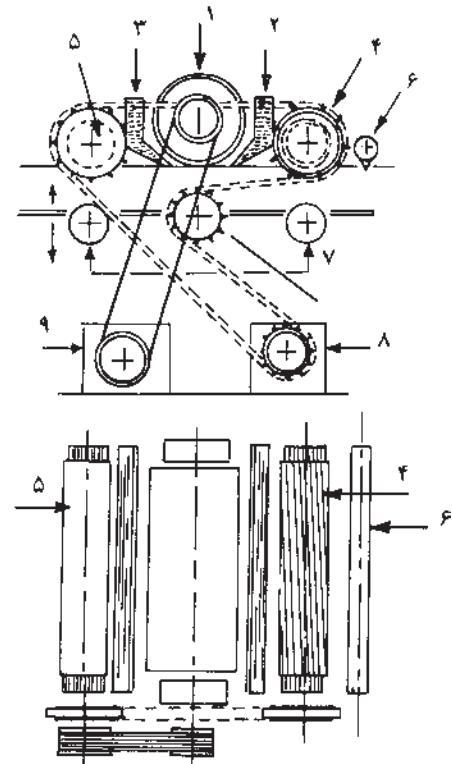
۱۲-۱-۴- کنترل سیستم انتقال دور: از الکتروموتور، دور و قدرت که به وسیله تسمه ذوزنقه و چرخ تسمه به توبی منتقل می گردد، میزان سفتی تسمه را مانند شکل ۴-۶۸ کنترل کنید.

شکل ۴-۶۸- میزان سفتی تسمه و نحوه انتقال دور و قدرت به غلتکها را میزان کید

غلتك های ماشین گندگی شما دورهای مختلفی نیاز دارد؛ مثلاً توبی گندگی ۵۰۰۰ دور در دقیقه دارد، ولی غلتک های

۱۲-۴- کنترل و تنظیم غلتک های ماشین گندگی
ماشین های گندگی با سیستم های مختلف دارای غلتک های متفاوت هستند و به طور معمول هر ماشین که بتواند کار به یک ضخامت کردن قطعات را دقیقاً انجام دهد، مانند شکل ۴-۶۷ است که از نمای پهلو و نمای بالا مشخص شده است و برای کنترل و تنظیم غلتک های آن به ترتیب شماره های شکل عمل کنید:

شکل ۴-۶۷- نحوه تنظیم غلتک های ماشین گندگی

۱- توبی ماشین را طبق مبحث ۳-۴- کنترل و تنظیم کنید؛
۲- سر کفشک جلو یا کارده را موازی با لبه تیغه تنظیم شده توبی تنظیم کنید و برای این کار از پیچ تنظیم بالا یا کنار کفشک استفاده نمایید و کنترل کنید کفشک روی فر خود بتواند بالا و پایین برود؛

۳- سر کفشک عقب یا کارگیر را موازی با کفشک جلو تنظیم کنید و فری بودن حرکت آن را کنترل نمایید؛

۴- غلتک شیاردار ماریچ را کنترل کنید تا ۱ میلی متر پایین تر از کفشک کارده باشد و میزان فنری بودن آن را کنترل و

شکل ۴-۷۰ - نحوه بررسی شانه فلزی حفاظت‌کننده ماشین

- یک چوب پهن به یک ضخامت شده به طول حدود حداقل ۲۰ سانتی‌متر را روی صفحه‌ی ماشین بگذارید و صفحه را آن قدر به سمت بالا بیاورید تا چوب به شانه فلزی برخورد کند و آن را به طرف داخل جمع نماید؛ چوب را به اندازه حداقل ۱۰ سانتی‌متر به داخل ماشین از شانه داخل کنید و سپس به طرف خودتان بکشید تا خارج گردد. چنان‌چه چوب خارج شد شانه خوب کار نمی‌کند و باید آن را تصحیح و تنظیم کنید و چنان‌چه شانه کار خود را خوب انجام نداد، حتی المقدور با آن ماشین کار نکنید و یا اگر کار کردید موقع گندگی کاری، هیچ‌گاه جلوی صفحه ماشین موازی با توپی گندگی قرار نگیرید و در آن راستا مواظب باشید کسی داخل کارگاه نایستد.

جلودهنه و کشنده و یا بالا و پایین دهنده صفحه ماشین به‌طور اتوماتیک دورهای کمتری نیاز خواهد داشت؛ از این‌رو باید گیربکس و زنجیر و چرخ زنجیرها را نیز کنترل کنید سالم باشند، و کار خود را به خوبی انجام دهند. ممکن است ماشین گندگی شما برای گیربکس نیز الکتروموتور جداگانه داشته باشد که باید آن را نیز کنترل کنید.

۴-۱۲-۲ - کنترل الکتروموتور: اگر الکتروموتور اصلی ماشین شما در محل مناسب نبود مطابق شکل ۴-۶۹ آن را تنظیم کنید تا میزان سفتی تسمه کافی گردد.

شکل ۴-۶۹ - هنرجوی هنرستان فنی ابوریحان کرج در حال تنظیم الکتروموتور

۴-۱۳ - کنترل و تنظیم شانه حفاظتی

با توجه به اهمیتی که شانه حفاظتی به‌سبب جلوگیری از پس‌زدن چوب دارد، حتی‌الامکان از ماشینی استفاده کنید که مجهز به شانه حفاظتی دقیقی باشد و به ترتیبی که ذکر می‌شود شانه را کنترل و تنظیم کنید :

- حفاظ روی ماشین را کنار بگذارید و قطعات فلزی دندانه‌دار شانه را بررسی کنید و از سالم بودن تمام قطعات آن مطمئن شوید و کنترل کنید که نوک شانه نسبت به سر کشک ۳ میلی‌متر پایین‌تر باشد (شکل ۴-۷۰).

شکل ۴-۷۱— گریسکاری غلتک‌های گندگی

شکل ۴-۷۲— استقرار حفاظ روی غلتک‌های گندگی

— کلید روشن و خاموش کردن ماشین را در وضعیت خاموش قرار دهید و سیم‌های اتصال برق به ماشین را کنترل نمایید که زدگی نداشته باشند و سپس فیوز اتصال برق ماشین را بینندید و جریان برق را برقرار کنید.

— ماشین را با رعایت احتیاط‌های لازم روشن کنید و یک صفحه به ابعاد حدود $20 \times 250 \times 800$ میلی‌متر را از جنس چوب ماسیو و یا تنوپان انتخاب کنید و صفحه ماشین را برای ضخامت حدود ۱۷ میلی‌متر طبق شاخص روشی ماشین تنظیم نمایید و صفحه را در دهانه ورودی ماشین بگذارید و فشار دهید تا زیر غلتک شیاردار برود و برای گندگی و یا به یک ضخامت شدن

۱۴-۴— آزمایش سرعت‌های مختلف ماشین گندگی
ماشین گندگی همان‌گونه که ذکر شد، دارای اجزاء و قطعات غلتک‌های شیاردار و ساده متحرک و دوار با سرعت‌های مختلف، مانند توپی رنده است که باید تا حدود ۵۰۰ دور در دقیقه دوران نماید و این سرعت را باید با توجه به صافی سطح مورد نیاز، تعداد تیغه موجود در توپی و تعداد دور الکتروموتور تنظیم کنید و عامل دیگر سرعت پیشبرد کار است که گیربکس و نحوه‌ی تبدیل سرعت آن برای استفاده غلتک‌ها نقش اساسی دارد و باید بین ۶ تا ۳۵ متر در دقیقه سرعت پیشبرد کار را تنظیم نمایید و بنابر نوع ماشین گندگی باید بررسی گردد که حرکت غلتک‌های جلوه‌مند را در سه وضعیت توقف، حرکت آهسته و حرکت سریع قرار دهید و برای این کار بیشتر ماشین‌های گندگی سیستم کنترل سرعت دارند که باید دقت و صحبت کار کرد آن را آزمایش و کنترل نمایید و در موقع لزوم و در حین عمل گندگی کردن، هرگاه مشاهده کردید، مثلاً چوب شما میخ دارد، بتوانید بلا فاصله ماشین را از حرکت بازدارید و یا چنان‌چه قطعه‌ی ضخیم و ناصافی با پستی و بلندی زیاد به زیر غلتک‌های گندگی داده شد و متوجه شدید قدرت ماشین با آن سرعت پیشبرد کار کافی نیست سرعت را سریعاً کم کنید.

برای تنظیم سرعت‌های مختلف ماشین این مراحل را انجام

دهید :

۱۴-۱— سرویس و روغن کاری ماشین گندگی:

چون باید ماشین را راه‌اندازی کنید، ابتدا مانند شکل ۴-۷۱، غلتک‌ها را گریسکاری و قطعات را طبق دستور کارخانه سازنده روغن کاری نمایید.

— توپی رنده و غلتک‌ها را کنترل کنید که در محل خود به طور صحیح قرار گرفته باشند و تسمه‌ها و چرخ زنجیر و زنجیر را کنترل نمایید که تنظیم باشند.

۱۴-۲— کنترل حفاظ روی غلتک‌های گندگی: حفاظ روی الکتروموتور، چرخ تسمه‌ها و زنجیرها را محکم کنید و همچنین حفاظ روی غلتک‌ها و توپی گندگی را به طور دقیق در محل خود قرار دهید و محکم کنید (شکل ۴-۷۲).

استفاده از اهرم تغییر سرعت غلتک‌ها را در وضعیت سرعت سریع و آهسته قرار دهد و با زمان‌گیری دقیق سرعت پیشبرد کار را در دو وضعیت مذکور با علامت‌گذاری روی سطح چوب و با

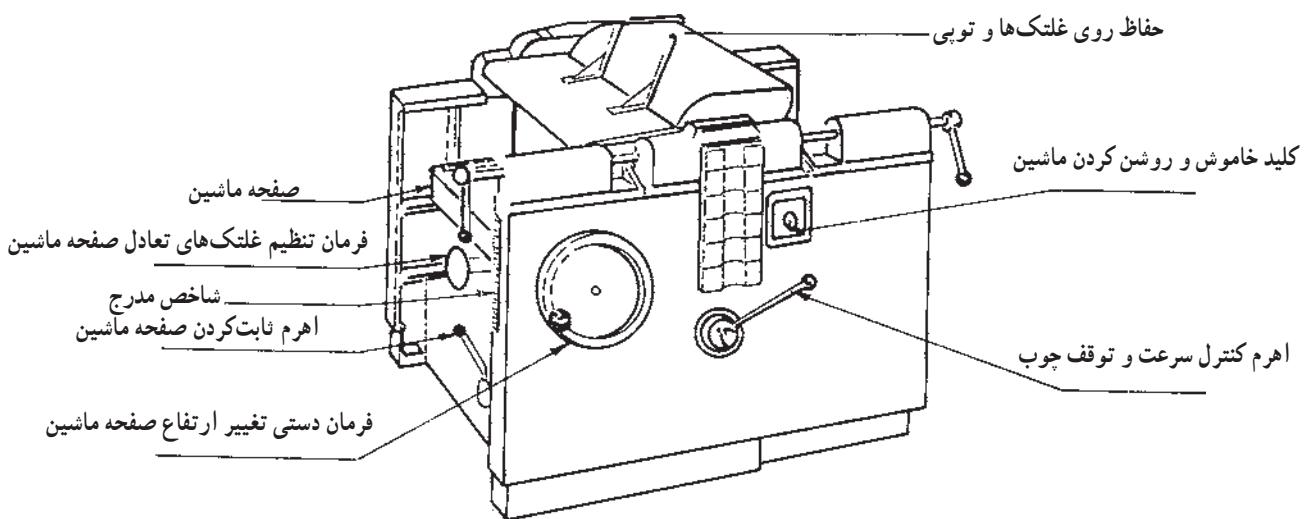
$$\text{استفاده از فرمول } \frac{s}{t} = V \text{ اندازه‌گیری کنید.}$$

۱۵- کنترل ترمز ماشین

در ماشین‌های گندگی ترمز ماشین معمولاً با سیستم تغییر سرعت انجام می‌شود و اهرم تغییر سرعت مانند شکل ۴-۷۴ عمل توقف را نیز انجام می‌دهد.

شکل ۴-۷۳- تنظیم سرعت غلتک‌ها در ماشین دوکاره رنده و گندگی داخل ماشین هدایت گردد (شکل ۴-۷۳) و در این حالت با

شکل ۴-۷۴- نحوه کنترل سرعت و توقف ماشین (ترمز)

غلتك جلوهنه شیاردار و غلتک کشنده را متوقف کند و در واقع بدین طریق ترمز ماشین را کنترل کنید. توجه داشته باشید که در این حال، توپی ماشین گندگی متوقف نمی‌شود چون دوران آن به حرکت الکتروموتور وابسته است، ولی اهرم ترمز انتقال حرکت غلتک‌ها را از طریق گیربکس قطع می‌کند.

۱۶- راه اندازی صحیح ماشین گندگی
برای راه‌اندازی صحیح ماشین گندگی، علاوه بر اقداماتی که در مبحث ۱۴-۴ انجام داده‌اید این کارها را نیز انجام دهید:
(الف) اطراف ماشین را نگاه کنید تا تکه‌های چوب نریخته

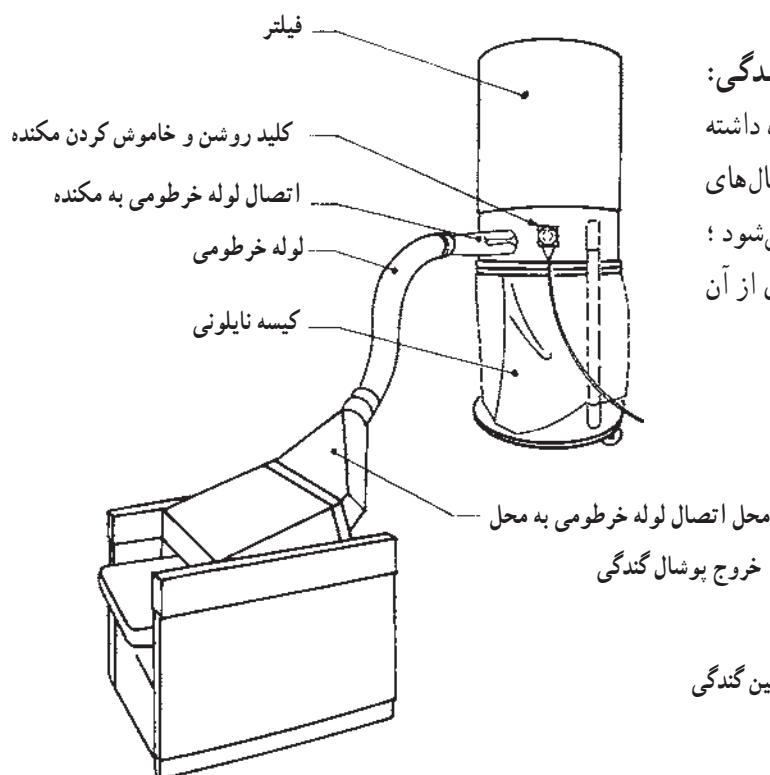
اهرم توقف: توقف ماشین را می‌توانید بواسیله خاموش کردن کلید اصلی ماشین انجام دهید، ولی زمانی که لازم است توپی به طور کامل متوقف شود حدود ۴۰ تا ۸۰ ثانیه خواهد بود و این مدت ممکن است در مواقع ضروری که توقف سریع لازم باشد مانند این که مثلاً اشتباه خود را در تنظیم ضخامت گندگی متوجه شده‌اید و می‌خواهید قبل از خراب شدن قطعه از برخورد آن با تیغه توپی جلوگیری کنید، توقف سریع، خصوصاً از کار انداختن غلتک شیاردار جلوهنه لازم است. شما می‌توانید این کار را با اهرم کنترل سرعت و توقف چوب انجام دهید و این اهرم را در وضعیت توقف قرار داده، و کنترل کنید تا بلاfaciale

بیرون از ماشین پرت گردد به شما برخورد نکند (شکل ۴-۷۵) و اگر ماشین شما دو الکتروموتور برای توپی و گیربکس دارد، ابتدا توپی و سپس الکتروموتور گیربکس را روشن کنید.

باشد و یا قطعات دیگری که باعث برخورد شما در موقع کار با آنها موجب سقوط و سوانح دیگر گردد، موجود باشد.
ب) برای روشن نمودن ماشین کنار ماشین بایستید و آن را روشن کنید تا اگر قطعه کوچکی زیر ماشین گیر کرده باشد و به

شکل ۴-۷۵— نحوه روشن کردن از کنار ماشین گندگی

شکل ۴-۷۶— نحوه اتصال مکنده به ماشین گندگی

۱-۱۶-۴— متصل کردن مکنده به ماشین گندگی:

سعی کنید از ماشین گندگی استفاده کنید که سیستم مکنده داشته باشد چون در موقع کار با ماشین گندگی بدون مکنده پوشال های زیادی به هوا پرتاب می گردد و جلوی ماشین درهم ریخته می شود؛ در نتیجه هوای کارگاه را آلوده می کند. برای جلوگیری از آن مطابق شکل ۴-۷۶، از دستگاه مکنده استفاده کنید.

فضای کارگاه می‌توانید از آن استفاده نمایید و در زمانی که نیاز دارید از رنده آن طبق مبحث ۴-۸ استفاده کنید؛ در غیر این صورت، صفحه رنده را روی لولای مربوطه بلند نمایید و به صورت گندگی بعد از نصب حفاظ روی آن استفاده نمایید.
چنان‌چه شاخص اندازه‌گیری ماشین کارگاه شما به صورت خطکش میلی‌متری ساده است که به کنار ماشین مانند شکل ۴-۷۵ نصب گردیده آنرا کنترل نمایید و برای آموزش نحوه عملکرد آن یک قطعه را به صورت آزمایشی اندازه‌گیری نموده، با ماشین مذکور به یک ضخامت (گندگی) نمایید.

۲-۱۶-۴- کنترل شاخص اندازه‌گیری: قبل از شروع کار با ماشین سیستم اندازه‌گیری بازشدن دهانه ماشین را کنترل کنید. برای این کار اگر شاخص اندازه‌گیری ضخامت ماشین گندگی کارگاه مانند شکل ۴-۷۷ است. در این صورت، فرمان آن را بگردانید و دقت کنید درجات تنظیم برچه مبنایی فاصله‌بندی شده و رابطه‌آن با میزان حرکت بالا و پایین رفتن صفحه ماشین چگونه است و صفحه را برای ضخامت مشخص، مثلاً ضخامت ۲۲ میلی‌متر تنظیم کنید و یک چوب را برای آزمایش با آن گندگی نمایید. در تصویر نشان داده شده، یک ماشین دوکاره رنده و گندگی را ملاحظه می‌کنید که به منظور صرفه‌جویی در

شکل ۴-۷۷- شاخص مدرج در یک ماشین دوکاره رنده گندگی

شکل ۴-۷۸- چوب در حال گندگی شدن با ماشین بدون مکنده

۴-۱۷- گندگی کردن (به یک ضخامت نمودن) چوب‌های بریده شده
بعد از انجام عملیات قبلی، ماشین گندگی برای اجرای کارهای به یک ضخامت کردن چوب‌ها آماده است و به این ترتیب چوب‌های خود را به وسیله آن گندگی کنید (شکل ۴-۷۸).

۴-۸۱)، تا درمعرض خطر پس زدن احتمالی کار نباشد و برای راحتی عمل کنار ماشین گندگی ۲ عدد پایه کمکی قرار دهید و صفحات کار را روی آن بگذارید؛ همان‌گونه که در عکس مشاهده می‌کنید پوشال‌های ناشی از عمل گندگی جلوی ماشین جمع گردیده و پایه دستگاه چوبی کمکی نیز کنار ماشین قرار داده شده است.

شکل ۴-۸۱— طریقه گندگی کردن صفحات بلند

برای گندگی کردن قطعات بلند، مخصوصاً در تولید انبوه که به طور سری کار انجام می‌شود نیاز دارد از فرد کمکی پشت دستگاه گندگی استفاده کنید، ولی باید گندگی شما مجهز به دستگاه مکنده باشد (شکل ۴-۸۲) در غیر این صورت پاشیده شدن پوشال مانع از کار فرد کمکی شما خواهد شد و برای صرفه جویی در نیروی انسانی می‌توانید از سه پایه کمکی با غلتک‌گردن مانند شکل ۴-۸۳ استفاده کنید.

۴-۱۷-۱— ایستادن کنار چوب : برای گندگی کردن چوب‌های کم عرض با طول متوسط، کنار چوب مانند شکل ۴-۷۹ باشد، به نحوی که یک دست شما در انتهای چوب و یک دست روی چوب متمایل به کنار آن قرار گیرد و سر چوب را داخل دهانه ماشین که قبل از ضخامت چوب خود تنظیم نموده‌اید و زیر غلتک شیاردار با فشار قرار دهید تا چوب به داخل ماشین رانده شود و با دست‌های خود حرکت صحیح چوب را کنترل کنید تا زیر غلتک‌های گندگی انحراف مسیر ندهد.

شکل ۴-۷۹— نحوه گندگی کردن چوب‌های کم عرض

۴-۱۷-۲— ایستادن پشت چوب: برای گندگی کردن صفحات بلند و پهن مانند شکل ۴-۸۰ پشت صفحه کار باشد

شکل ۴-۸۰— هنرجویان هنرستان امام صادق(ع) تهران مشغول کار در کارگاه تولید

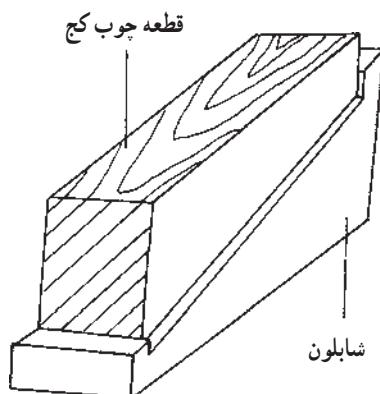
و با دو دست انتهای آن را بگیرید و بین غلتک شیاردار در دهانه ماشین هدایت کنید و بعد از درگیرشدن سرصفحه با غلتک و حرکت اتوماتیک به جلو از پشت صفحه به کنار آن بروید (شکل

پس زدن آن زیاد خواهد بود. البته در ماشین‌های گندگی که از غلتک شیاردار و چند تکه استفاده شده است با انتخاب صحیح جای چوب اشکال یادشده به وجود نخواهد آمد و می‌توانید همزمان چوب‌های با اختلاف ارتفاع حدود ۲ میلی‌متر را گندگی نمایید. ممکن است کارگاه تولید شما دارای ماشین با تکنولوژی پیشرفته باشد که در آن به جای غلتک شیاردار از غلتک چند تکه با جنس لاستیک فشرده، مانند شکل ۸۴-۴ استفاده کرده‌اند. با این نوع ماشین که به سیستم شانه حفاظتی نیز مجهز است بدون نگرانی از پس زدن قطعات کار کنید و اهرم تنظیم سرعت آن را در حالت چهار سرعت مختلف $8,5$ ، 10 و 16 متر در دقیقه قرار دهید و گندگی کاری کنید.

شکل ۸۴-۴— گندگی کردن زهوارهای باریک با ماشین گندگی مجهز به غلتک لاستیکی چندتکه

برای گندگی کردن قطعات کج که یک طرف آن با ضخامت بیشتر باید گندگی شود از شابلون مانند شکل ۸۵-۴ استفاده کنید.

شکل ۸۵-۴— استفاده از شابلون در گندگی کردن قطعات کج

شکل ۸۲-۴— گندگی کردن چوب بلند با ماشین گندگی مجهز به مکنده

شکل ۸۳-۴— سهپایه کمکی غلتک‌دار

۱۷-۴— گندگی کردن چوب‌های کم ضخامت: اگر می‌خواهید عرض چوب‌های کم ضخامت را به وسیله گندگی کم کنید و نر آن‌ها را گندگی کنید ممکن است فشارهای غلتک شیاردار و یا کفسک‌های ماشین گندگی باعث کج کردن آن‌ها موقع عبور از زیر گندگی شود که نهایتاً سطح تماس با تیغه گندگی نیز کج خواهد شد. برای جلوگیری از این مشکل می‌توانید تعدادی از چوب‌های نازک هم عرض را (با عرض بیشتر از ۸ سانتی‌متر) به وسیله پیچ‌دستی به هم ببندید و از زیر گندگی عبور دهید دقت کنید پیچ‌دستی طوری بسته شود که در موقع عبور به تیغه گندگی و یا غلتک‌ها برخورد نداشته باشد.

دقت کنید از داخل کردن چند چوب با ارتفاع مختلف (ضخامت مختلف) همزمان، زیر گندگی خودداری کنید، چون غلتک شیاردار فقط روی چوب با ارتفاع بیشتر فشار وارد می‌کند و چوب نازک‌تر آزاد است و در برخورد با تیغه گندگی احتمال

۱۸- ۴- نمونه سؤالات ارزشیابی

- ۱- نریک بدن کتابخانه را که از تخته خرد چوب بریده شده با ماشین رنده تسطیح کنید.
- ۲- شخصی با ماشین رنده طبق شکل ۴-۸۶ مشغول رندين چوب است برای اینمی پیشنهادی به او می کنید؟

شکل ۴-۸۶

- ۳- تیغ رنده را از نظر عرض حداقل تا چه اندازه‌ای می‌توان استفاده کرد؟
- ۴- یک چوب را مانند شکل ۴-۸۷ می‌خواهیم پنج ۴۵ درجه بزنیم، گونیا را تنظیم کنید.

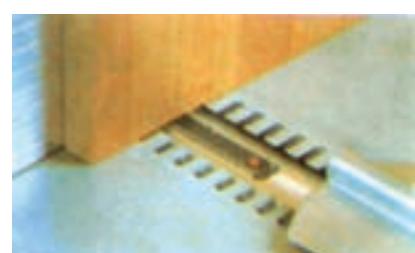

شکل ۴-۸۷

- ۵- برای این که صدای ماشین رنده کمتر باشد چه صفحه‌ای را در ماشین ترجیح می‌دهید؟
- ۶- وضعیت تنظیم حفاظ در دو ماشین رنده که در شکل‌های ۴-۸۸ و ۴-۸۹ نشان داده شده کدام بهتر است و چرا؟

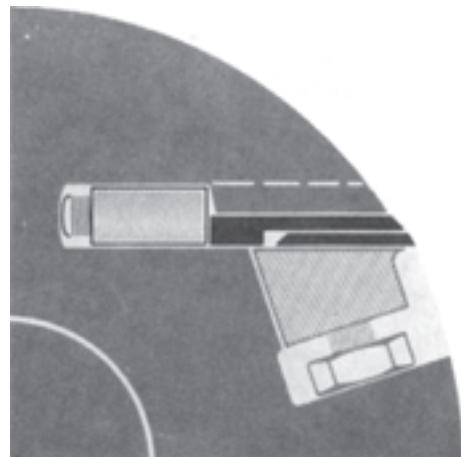

شکل ۴-۸۹

شکل ۴-۸۸

- ۷- زهوارهای اطراف صفحات کتابخانه خود را گندگی کنید.
- ۸- یک چوب بلند را به طور صحیح گندگی کنید.
- ۹- چوب را در حال گندگی کردن متوقف کنید.
- ۱۰- شکل ۴-۹۰ متعلق به چیست و چگونه تنظیم می شود؟

شکل ۴-۹۰